

Бъдещата велика планета

Земя

Добрата вест за бъдещето на тази земя според Библията
Вим Рийткерк

Contents

Бъдещата велика планета Земя	1
Предговор.....	2
ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
Глава първа – Сътворение (Битие 1)	4
Глава втора – Като пречистващ огън (2 Петрово 3:10)	12
Глава трета – В родилни мъки (Римляни 8:22)	16
Глава четвърта – Смяна на дрехите (Псалм 102)	20
Глава пета – Небето: Място за временно пребиваване (Откровение 6)	25
Глава шеста – Свършекът (Матей 24).....	28
Глава седма – Милениумът (Откровение 20)	33
Глава осма – Прославянето (Откровение 21).....	38

Предговор

Седейки в една древна и красива Скандинавска Църква, разположена всред зелените поля на шведската провинция, си поех глътка въздух, готова да слушам проповедта на Уим Риеткерк. Чувствах се така, като че ли бях част от една история, която продължава – историята на Божия народ. Посланието на Уим беше това, което съдържа тази книга. Както той проповядваше, бъдещето стана нещо, което е от другата страна на една врата с добре смазани панти, така да се каже. Вместо да гледаме напред към нещо непознато с известно безпокойство, очакването се превърна в нетърпение – нетърпението и очакването, предшестваци чудно откритие. Нашият Бог, Небесният Баща е Създателят на всичко, което ни е познато. Когато Той отвори вратата да ни въведе в съвършенството, не трябва да се страхуваме. Вярвам, че не само ще научите много, четейки книгата, но тя ще ви даде особена утеха. Напуснах църквата тази сутрин, за да изляза навън на пролетната светлина, радвайки се в чудото на нашия чуден Създател, в очакване на това, което предстои.

Едит Шефър

ВЪВЕДЕНИЕ

За един космонавт, обикалящ земята за няколко часа, светът в действителност е едно глобално село. Когато стои на пустата повърхност на Луната и се взира в своята планета, славната синьо-бяла “топка” движеща се в безкрайното пространство, той има всяко основание да бъде благодарен за чудото на живота на тази планета в цялата и красота и разнообразие.

Но онези от нас, които оставаме долу, се безпокоим – какво ще е бъдещето на тази велика планета Земя, ако продължаваме да замърсяваме атмосферата; ако продължаваме да изсичаме дърветата и изграждаме разрушаващи живота оръжейни системи?

Неотдавнашна анкета сред американски младежи за това какви са очакванията им за бъдещето на земята беше публикувана под заглавието: “Плаващ Титаник Първа Класа.” Заглавието много действително изразяваше чувствата на много хора за бъдещето. Цялата Земя се възприема като Титаник; здрав и огромен отвън, но плаващ към бедствието. Красотата на кораба, прикривайки неговата чупливост, ни изкушава да изграждаме дълготрайни жилища за нас и за децата ни, макар че нищо не изглежда по-сигурно от тяхната обреченост.

Какво е очакването на християнина за бъдещето? Повечето книги, написани на тази тема, се занимават с бъдещето на човека и бъдещето на християните в небето. Но какво да кажем за Земята? Има ли пророчески възглед за бъдещето на тази земя?

Много ортодоксални християни вярват, че веднъж станеш ли християнин ти в крайна сметка отиваш на небето, а този свят ще загине. През 1985 проведохме Л’Абри конференция в Австралия, където една неделя ме помолиха да проповядвам на младежко събиране в Сидни. Говорих върху I Тимотей 4:1-6, където Павел казва, че всичко, което Бог е създал, е добро и нищо не трябва да бъде отхвърляно. В ентузиазма си, в средата на церемонията, аз казах: “Небето не е нашето бъдеще!” Това изречение се заби в умовете на много млади хора, които дойдоха по-късно и попитаха: “Ти наистина ли каза, че небето не е нашето бъдеще? Обикновено чуваме друго послание. Чуваме, че ако си приел Христос и останеш верен, ще отидеш на небето; това е бъдещето ни.” От разговора открих, че те имат напълно небиблейски възглед за бъдещето на християните. В последствие изнесох лекция, озаглавена “Небето не е нашето бъдеще,” която стана началото на тази книга.

Въпросът дали небето е нашето бъдеще е неразделно свързан с нашия възглед за бъдещето на този свят. Съществува силно убеждение сред много християни, че този свят ще свърши в огън. Библейско ли е да очакваме разрушението на света? С този въпрос ще се занимаем в главите от 1 до 3. Ще се върна на подзаглавието на книгата в глави 4 и 5, “Небето ли е нашето бъдеще?” В последните глави, 6, 7 и 8 ще се опитам да отговоря на въпроса, който последователите на Исус зададоха: “Кога ще се случи това?” (Матей 24:3). Това изложение на библейския възглед за бъдещето на тази земя не се вписва в “апокалиптичното мислене” (независимо дали е представено в светска или в набожна форма). Както протестантските реформатори, ние вярваме в Христос Пресъздателя. За това тази книга насърчава всички хора да се борят за запазването на този свят и срещу всички тенденции, които го застрашават.

В ядрения век, когато човекът има силата да обезлюди света, е много съществено да се хвърли светлина върху обещанията на Писанието, или както Петър казва: “...за да помните думите, изговорени по-напред от светите пророци и заповедта

на Господа Спасителя, дадена чрез изпратените вам апостоли” (II Петрово 3:2). Защото вярата в един възстановен свят не ни оставя без отговорност.

Тази книга е развита като част от работата на Обществе Л’Абри, чийто основател Франсис Шефър изрази проблема така: ”ние сме призвани да изграждаме пилотски проект” (“Замърсяването и смъртта на човека” стр. 82).

Глава първа – Сътворение (Битие 1)

Позитивната християнска надежда за бъдещето на земята произлиза от библейското учение, че светът е Божие създание; той е истински, добър и затова е област на Божия непрекъснат интерес и намеса. Наистина, сега земята е проклета поради човешкия грях. Но така, както страда поради последствията от греха, така и ще съучаства в благословенията на изкуплението на човека в Христос.

Обратно, голяма част от светския западен песимизъм за бъдещето на земята е естествена последица от възгледа, че земята, включително човешкия живот, са случаен продукт на чиста вероятност, а не дело на любящ, грижовен, всемогъщ Създател. Следователно животът ще свърши в друго случайно събитие, без “случайността” да пролее и една сълза за това.

Източният възглед за периодичното цялостно разрушение на света е основан върху вярването, че създанието е някак нереално; илюзия, сянка или въображение в ума на бога (майа). За това унищожението му не е от такова сериозно значение.

Можем да оценим библейския мироглед по-добре ако преди това разгледаме някои други възгледи, които са широко разпространени днес. Няма нужда да се спираме на натуралистичното схващане за създанието, което приема, че случайността и безличностната енергия са върховни източници на сътворение, тъй като е задължително песимистично за бъдещето. В този мироглед липсва създател, който да го е грижа какво става в живота или в материалния свят. За това ще ограничим изучаването си върху онези възгледи, които имат някаква идея за божествена воля зад създанието. По този начин ще се стремим да си изясним библейския възглед за създанието, неговото минало, настояще и бъдеще.

ИЗТОЧНОТО СХВАЩАНЕ ЗА СЪТВОРЕНИЕТО

Едно от главните различия между класическото мислене на Изтока и Запада може да се открие в схващането за сътворението. В източното мислене земята не е създадена от личностен Бог, който я е направил като шефьовър. Старата източна митология учи, че този свят е продължение на боговете – произхожда от тях и продължава да бъде част от тях.

Класическото изображение е на хиндуистка дърворезба на бог Вишну, почиващ върху змей, и лотус, излизащ от пъпа му. На лотуса е бог Брахма, символизиращ Брахманда, т.е вселената. Няма съществена разлика между бога и света .

Това мислене е станало много влиятелно в движението Ню Ейдж. Слушайте Фритьоф Капра, докато той описва мистичните си преживявания в “*Tao of Physics,*” стр. 11:

Преди пет години имах красиво преживяване... Стоях до океана в лятна вечер, гледах търкалящите се вълни и чувствах ритъма на дишането си, когато осъзнах, че пясъкът, скалите, водата и въздуха около мен са изградени от трептящи молекули и атоми и че те се състоят от частици, които си взаимодействат едни с други като създават и унищожават други частици. Също осъзнах, че земната атмосфера е обсипвана постоянно с потоци от “космически лъчи,” частици от висока енергия, претърпяващи многократни сблъсквания когато проникнат във въздуха. Всичко това ми бе известно от работата ми във високоенергийната физика, но до този момент го бях преживявал чрез графики, диаграми и математически теории. Когато седнах на този бряг, предишните ми преживявания оживяха. “Видях” каскади от енергия, слизаща от външното пространство, в която в ритмично пулсиране се създаваха и разрушаваха частици; “видях” атомите на елементите и онези от тялото ми да участват в този космически танц на енергията; чувствах нейния ритъм и чувах звука ѝ, и в този момент осъзнах, че това е танцът на Шива, богът на танцьорите, възхваляван от хиндуистите.

Това е едно мистично преживяване, тълкувано в рамката на Източния мироглед.

Когато създанието се възприема като “произтичащо” от Бога или негов танц, то естествено се възприема като някак божествено. Това изглежда като много висш поглед върху създанието. Но един проблем с този мироглед е, че ако светът е божествен, тогава което съществува е добро – включително тръните, магарешките бодили, сушите, наводненията, земетресенията и вулканичните изригвания. Нищо не би трябвало да бъде възприемано като лошо, вредно или заслужаващо отхвърляне. Човекът, тъй като е само част от божествения танц, няма същностна отговорност или власт да се намесва в природния процес, т.е. в Божия танц.

Друг проблем с това обожествяване на природата е, че в края на краищата то е принудено да гледа на създанието като нереално. Ако всичко е божествено, тогава всичко е Едно. Ако Единството е единствената действителност, тогава разнообразието и индивидуалността са въображаеми. Ти и книгата, която четеш сте едно – разбирането ти за нея като различна от теб е твоето невежество или *майа*, заплитането ти в природата е твое робство. Така обожествяването на природата, вместо да я издига на високо положение, напълно я снижава до нереалност, а нашето участие в нея е наше робство.

Въпреки това източният мироглед, че Бог присъства в създанието, съдържа много истина, която, ако се пренебрегне, води до сериозни грешки.

Без слънцето ще бъде много трудно да се види как изглежда света. Нещо от слънцето е представено навсякъде, но слънцето само по себе си е отделено от света.

Библията учи, че този свят е създаден. “В началото Бог създаде небето и земята”(Битие 1:1). Той е великият архитект, който е сложил Своя знак върху всеки детайл от създанието. Той не е в света, иманентен, както много източни мислители вярват. Би било грешка ако изследваме някоя монументална сграда, за да намерим нейния строител, като че ли е скрит някъде в сутерена, стената или на тавана. Бог присъства навсякъде и в същото време е извън създанието, вярно поддържайки цялото Свое създание. Той е едновременно иманентен и трансцендентен.¹

НЕГОВОТО ПРИСЪСТВИЕ

Предизвикателство е днес да се опише по-ясно как Бог лично присъства в света и как това се различава от източния пантеизъм. Най-добрият начин за това е като подчертаем, че според Библията Бог е личностен. Той присъства в създанието по същия

¹ Под *иманентен* имам предвид присъстващ в света; *трансцендентен* означава издигнат далеч над него.

начин, както бащата присъства в детето си или както художникът в картината си. Добавете към това библейското учение, че Бог постоянно поддържа Своето създание чрез силата на Своя Дух, и продължава да го моделира, оформя и обновява (Псалм 104:24-30).

Колко са многовидни Твоите дела, Господи!
С мъдрост си направил всичките;
Земята е пълна с Твоите творения...
Всички тия от Тебе очакват
Да им дадеш на време храната.
Каквото им даваш те го събират;
Отваряш ръката Си и те се насищат с блага.
Скриеш ли лицето Си, те се смущават;...
Прибираш ли лъха им, те умират
И връщат се в пръстта си.
Изпращаш ли Духът Си, те се създават;
И подновяваш лицето на земята. (ст.24,27 - 30)

Тези стихове ще ни помогнат по-дълбоко да разберем колко силно Той е представен в творението си. Ние предвкуσαμε добрата вест, проповядвана в Новия Завет, че Бог се въвлече толкова в света, че дойде и се въплъти в човек! Въпреки това, това библейско учение за Божиата иманентност не свежда до минимум Неговата трансцедентност. Той е в същото време далеч над нас, скрит в Своя царски дворец, недосегаем за човешки ръце, невидим за човешки очи – безсмъртен, невидим, възхитителен (Псалм 29, Изход 33, Йоан 1:18, Исаия 6).

Когато попитаме как Бог поддържа създанието си, Псалм 147 допълва нещо към учението на Псалм 104, което би възхитило всички учени, които изследват природата. Псалмът звучи така:

Слави Господа, Ерусалиме;
Хвали твоя Бог, Сионе;
Защото Той закрепява лостове на твоите порти...
Изпраща заповедта си по земята;
Словото му тича много бърже.

Тук цялата земя е като войска, която веднага се покорява на заповедите на Бога на Израел.

Дава сняг като вълна,
Разпръсква сланата като пепел,
Хвърля леда си като уломъци;
Пред мраза Му кой може устоя?
Пак изпраща Словото си и ги разтопява;
Прави вятъра Си да духа, и водите текат.

Всички процеси в природата изглежда са под контрола на божествените заповеди. Библията използва същия израз за Божието Слово, с което утешава Своите хора, а също така ръководи природата. Постановленията и наставленията са едно в Този, Който говори в сърцата на Своите хора.

Възвестява Словото Си на Якова,
Повеленията Си и съдбите Си на Израеля.
Не е постъпил така с никой друг народ;

И те не са познали съдбите Му.
Алилуя!

Представете си законите на вселената, които човекът е разкрил с усилен труд през вековете: всички те са Божии заповеди. Ние ги виждаме като непроменими закони, както и като абстрактни сили. Но Библията ни открива тяхната истинска същност: Бог работи чрез тях като Създател. Тези “закони” са Негови думи, на които природата се покорява.

НАПРАВИ ГО ОТНОВО

Дж. К. Честертън, в книгата си *Здравото учение* (Orthodoxy, ed. John Lane, London, Ch. 4, p. 73), дава красив пример: един баща, който играе с детето си, надува балон и го пуска да лети. Балонът се стрелка във въздуха, издавайки смешен шум. Детето възкликва от удоволствие и вика: “Отново! Направи го отново!” По същия начин, пише Честертън, Бог Създателят не е направил абстрактни закони. Когато Той за първи път вижда изгрева, възкликва: “Отново! Нека това да стане отново! Това е красиво!” И слънцето се покорява! Вторият път Бог се зарадва още повече и повтаря заповедта. Затова Бог продължава да заповядва: “Отново! Да стане отново! Така е добре!” И така са се появили така наречените “природни закони.” Погледнато през нашите очи, това са закони. През Божият поглед, обаче, ги виждаме като могъщи думи, поддържащи съществуването на света.

ВЪПЛЪЩЕНИЕТО

Когато приемем това поучение сериозно, откриваме колко малка е разликата между Божиите думи в смисъла на неговите заповеди (природни закони) и Божиите думи в смисъла на посланието Му към света. По същия начин псалмът говори за Неговите заповеди към природата (лед, сняг, реки и слънце: Псалм 147:16-18), думите към Неговите хора (ст.19), и законите, дадени на Израел (ст.20).

Всъщност, тук виждаме предшественик на добрата вест, че Божието Слово, без което нищо не може да съществува (Йоан 1:3), стана човешко същество, изпълнено с благодат и истина, и живя между нас (Йоан 1:14).

Обобщавайки, можем да кажем, че Писанията говорят за едно много близко взаимоотношение между Бога и Неговото създание. Неговият Дух непрекъснато работи в него: природните закони са Божиите заповеди; те управляват естествения живот. Мойсеевите закони са Божиите правила за човешкия живот. Но най-велико е присъствието на Бога в Неговия Син, Който направи Създателя видим в личното Си общение със света. В Него е уникалното присъствие на Божиите заповеди (Марк 4:39), Божиите закони (Йоан 4:34), и Божието сърце (Йоан 14:6). Именно тези факти на Божието присъствие, намесата и радостта Му от създанието дават надежда за бъдещето на земята. Обаче, бихме могли да говорим за Божието присъствие във въплъщението само след като сме разгледали Падението. Природата не може да направи нищо, освен да се покорява на Божиите закони; човекът, обаче, може и наистина не се покори на Божиите морални закони.

ПАДЕНИЕТО

Ако човекът не беше паднал в греха, можехме още тук да свършим тази книга. Но уникалността на Библейското откровение е в учението за падението на човека веднага след началото. Някога, в далечното минало на човешкия род, нашите предшественици Адам и Ева въстанаха срещу своя Творец. Това имаше далеч достигащи последствия не само за човека, но и за земята, Божието създание. В Битие 3 четем, че земята бе проклета в резултат от човешкия бунт (ст. 17). Ще се върна на това в глава трета.

Това, което трябва да бъде обяснено тук, е, че след падението земята престана да бъде това, което е била. Природата вече не е това, което Бог искаше тя да бъде. Освен това, природните закони определено не са вече божествени заповеди по определение. Земетресенията, вулканичните изригвания, дивите зверове и отровните растения са доказателство за библейската истина, че природата също е проклета (Битие 3).

В същото време, обаче, Бог не е неверен. Библията учи, че Господ реши да спаси човека и Своето създание. Междувременно Той поддържа Своето създание; дори там, където грехът и смъртта са навлезли в света, те не могат да премахнат Божиите постановления в поддържането на природните закони и волята Му, изразена в морални закони към човека.

Въпреки има сянка над присъствието на Бога в света, още по-впечатляващо е да видим как Той преодолява тази сянка и в крайна сметка напълно я премахва чрез специалното Си откровение към човека и преди всичко в Сина Си Исус Христос. Това има много последствия и за земята. В останалата част от тази книга ще разгледаме главното следствие от спасителното дело на Бога, а именно възстановяването на този свят според Божия първоначален план.

Според Изтока Бог не е любяща личност, сътворила вселената, а се слива със своето създание като безличностна енергия. Във всички хора и във всички неща има дълбочина на естеството, която е техен действителен и стимулиращ източник. На изток хората търсят контакт с тази сила. Но в християнството се набляга на общението с *личност*! На изток хората се стремят към *единство*, а Библейските християни към *общност*. От друга страна трябва да видим, че библейският възглед за създанието е също много различен от този на Запада. Повечето хора в нашите страни от Западна Европа и Северна Америка с така нареченото “християнско общество” са излезли вън от библейското учение. Изтокът набляга на Божията иманентност повече отколкото на Неговата трансцедентност; Западът погрешно набляга на трансцедентността на Бога пред Неговата иманентност.

ДЕИСТИЧНИЯТ ВЪЗГЛЕД НА ЗАПАДА

Възгледът, при който хората вярват само в Божията трансцедентност и не в Неговата иманентност, се нарича *деизъм*.

Още по времето на Просвещението (около 1750) християнски мислители започват да говорят за света като за голяма машина, работеща сама по себе си. Постепенно учените откриват законите на природата и си задават въпроса: “Къде виждаме Божията ръка в тази сложност?” Когато на Линея, ботаник от 17 век, бил зададен този въпрос, той отговорил: “Човек може да види Божия гръб” (*quasi a tergo*), цитирайки Изход 33:23, където Бог позволи на Моисей да го види в гръб. Франсис Бейкън, християнин и всепризнат като баща на съвременната наука, казва:

Нищо от Божията природа и същност не може да бъде открито чрез изучаване на този свят. Няма божествен ум в природата, нито дори рационален. Природата не показва божествена ефективност в действието си или божествена форма в устройството си. Тя не притежава божествена причинност или каквито и да било божествени качества. Тя е оформена материя, действаща чрез разновидности на движението, вътрешно присъщо на нея, и нищо повече.

По-късно учени като Декарт в действителност казват: “Не виждаме разлика между направените от човека машини и разнообразието на телата, образувани от самата природа.”²

Това води до възгледа, че цялата вселена прилича на голям часовник, който Бог Създателят е направил в началото, навил го е да работи и го е оставил да работи сам по себе си като огромна машина. Всеки може да разбере как този възглед води до много ограничено схващане за Бога. Той е само начинателят; часовникът на вселената се движи сам по себе си. Следващата стъпка е човекът да гледа на себе си като машина и Бог все повече и повече изместен от ежедневиия живот на Западните хора. Там, където хората вярват в Бога, те виждат само Неговата трансцендентност и вече не вярват в иманентността Му. Все по-малко хора познават Бог като някой в техния всекидневен живот, както Енох, който ходеше с Него. Практиката на благочестието изчезва, а светът все повече бива разбиран като нереален и безсмислен. Това е също толкова отдалечено от библейското учение, както е и източният мироглед.

Движението Ню Ейдж на Запад е реакция против този деизъм. Както виждаме във възгледа на Капра за природата като танц на Шива, съществува опасност много хора, които не са доволни от един отдалечен Бог, да потърсят отговорите на изток, понеже Изтокът говори за Божията иманентност. Правейки това, хората ще изпаднат от една крайност в друга без да намерят покой в личностния Бог, който според Писанието не е нито едното нито другото.

Пророк Еремия изразява това с един остър въпрос, който той зададе на Израел от името на Бога: “Може ли някой да се скрие в тайни места, та аз да го не видя? казва Господ. Не аз ли изпълням *небесата* и *земята*? казва Господ” (Еремия 23:24).

ДОКОСВАЙКИ БОЖИЯТА ДРЕХА

Какво казваме, когато говорим с хора, които говорят за опитностите си в Бога, без да изповядват Христос или дори не четат Библията?

В един разговор за мистични преживявания, между добре познатия юдейски философ Мартин Бубер и също така известния психолог Карл Густав Юнг, Бубер казва: “Аз имам известни преживявания подобни на онези, които ти наричаш божествени, но не бих ги нарекъл никога среща с Бога. Да се срещнеш с Бога винаги означава среща с някой, който те познава по име!”

От библейска гледна точка, този вид религиозно преживяване по естество е само докосване на Божията дреха, както жената, която се докосна до дрехите на Исус (Лука 8:44). В Псалм 104 светлината е наречена “Божия дреха,” небесата Негова завеса, а земята “подножието” Му (ст. 2-6). Разбира се, хората преживяват нещо от Бога, когато са чувствителни; но онези, които просто докосват Божията съзидателна мощ, или се

² Fritjof Capra, *The Turning Point*, ch. 2, note 19.

свързват с неговата поддържаща сила, не Го срещат лично. Да се срещнеш с Царя е съвсем различно нещо.

НИЩО НЕ Е ЗА ОТХВЪРЛЯНЕ

Това ме връща обратно до основната точка на тази първа глава: библейският възглед за земята като Божие създание е твърде възвишен. Не, земята не е божествена. Когато правим Бог нещо, което не е Бог, то тогава вярваме в лъжа и разрушаваме действителността. Грех е да почитаме личност, животно или растение като божествено, когато то не е.

Разбира се, Библията също ни учи на истинско уважение към създанието. Дейстичният възглед за създанието като голяма машина отделена от Бога намалява истинската красота на създанието. Създанието е много повече от това.

Истинската стойност, достойнство и величие на земята като създание и постоянен предмет на Божията съзидателна сила трябва да се преоткрият дори от много християни. Като християни те знаят, че този възглед за земята е библейски; въпреки това, много пъти те изпадат в Платоновото учение, че този свят по същество е само сянка на действителния свят. Светът е само временно място за пребиваване; истинското нещо е да отидем на небето след земния живот. Но аз бих попитал: “Това ли е библейският възглед?” В Библията четем, че Бог искаше този свят да съществува; Той искаше човечеството бъде Негов управител над него; и Той е обещал да остане верен на създанието, което е направил така чудесно добро.

Разбира се, Библията също ни учи, че след сътворението човекът падна; и поради това земята бе проклета (Битие 3:17). Божието изкупително дело, обаче, никога не е означавало, че той ще унищожи тази проклета земя; вместо това Той ще я освободи от проклятието. В един момент Бог почти унищожи целия живот в Потопа; но след това Той съжали и обеща: “...нито ще настане вече потоп да опустоши земята”(Битие 9:11). Затова постави дъгата над облаците, като знак на завета не само с човечеството, но също и с животните, дърветата, птиците, с цялата природа. И така отново и отново в Псалмите четем колко чудно е, че Бог ще бъде верен към делото на ръцете Си (Псалм 138:8).

В Новия Завет Павел изгражда своето апостолско поучение върху това схващане за създанието. Така в 1 Тимотей 4 четем, че е имало учители в ранната християнска Църква, които са гледали пренебрежително на Божието създание и Неговите институции. Те са вярвали, че женитбата и добрата храна трябва да се отхвърлят, защото тези неща принадлежат на по-нисшия материалистичен свят, който отминава.

Тук Павел говори за учението на ранните гностици, които вярвали, че този свят е създание на по-нисши богове. Те виждали един духовен свят, в който има йерархия: Най-висшият Бог е Богът на любовта и нашата крайна цел, но има също много нисши богове и духовни същества. Земята е създание на един от тези нисши демони. Човекът е хванат в един демоничен свят и трябва да се освободи от него чрез въздържане и духовно съсредоточаване върху Бога. Павел казва, че в последните времена тази свръхдуховна ерес ще се върне с нова сила и привлекателност. Внимавайте, разпознавайте я и я отхвърляйте. Макар тя да има много духовен външен вид с наблягането върху размишляването и критичното отхвърляне на света, така че мнозина са привлечени към нея, тя все пак е дело на измамни духове и следователно е еретична. Защо? Защото тя презира онова, което Бог е създал. Това е идеята, на която трябва да

наблегнем: ние знаем, че живеем в един паднал свят, но той продължава да бъде Божие създание.

В I Тимотей 4:4 Павел обобщава призванието на християнина като наследник на земята, като подчертава, “всичко, което Бог е създал, е добро.” Тук той говори за Битие 1. След всеки ден на сътворението, Бог каза: “Ето, това е добро.” Шестият път то беше дори “твърде добро.” Павел цитира тази дума “добро” когато казва, че всичко, което Бог е създал, е добро; трябва да му се наслаждаваме. Намя нито една част, която да трябва да се отхвърли. Но трябва да го приемаме с благодарност, защото е предназначено за осветяване чрез Божието Слово и молитва.

Този висш възглед за Божието създание е подкрепен чрез много библейски обещания относно възстановяването на света. В християнския свят тези обещания са малко разбрани. Възнамерявам да се занимавам по-специално с тези обещания в следващите глави.

Обаче, тази първа глава за сътворението беше необходима, за да разберем защо Господ няма да предаде делото на ръцете Си; първо, защото е вложил толкова много от Своята любов в Своето създание, и второ, защото Той лично присъства във всичките си дела.

ПРАКТИЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА БИБЛЕЙСКОТО УЧЕНИЕ ЗА СЪЗДАНИЕТО

Как тези идеи влияят върху нашия християнски живот? Те трябва да ни подтикнат като християни да се работим сериозно за благосъстоянието на този свят като Божие създание.

Д-р Ханс Рокмакер често изразява това по следния начин: “Христос не слезе от небето за да обърне човешките същества да станат християни (тоест небесни жители), а дойде да направи християните човешки същества (тоест работещи на земята ‘Божии образи’).” Когато Павел казва в своето Послание към Филипийците, че нашето общение (нашето гражданство) е на небето (ст. 3:20), той не казва, че нашето бъдеще, нашето крайно предназначение е на небето, защото в следващия стих добавя, “*откъдето очакваме Спасител*, Господ Исус Христос, който ще преобрази нашето унищожено тяло съобразно с Неговото славно тяло, като според силата Си ще покори и всичко на Себе Си” (ст. 20-21). Това показва какво Павел има предвид с израза; “нашето гражданство е на небето,” а именно, че нашите законови права да бъдем граждани на Божието царство са скрити в Христос, който сега е на небето, но ще се върне, за да установи царството *тук на земята!*

Практическото приложение на този възглед за Божия план за света е подновяване на Божията първоначална заповед, а именно човекът да владее над земята и да бъде отговорен за всички създания, които Бог е създал (Битие 1:28-30). Човечеството е призвано да продължи съзидателното дело на Бога: не като Бога, Който създава от нищо, а като човешки същества, зависими от “материала,” който Бог е дал, във всякакви съзидателни, грижовни и запазващи дейности. В Битие 2:15 тази заповед е изразена в думите, “Бог взе човека и го постави в Едемската градина да я *обработва* и да я *пази*.” Важно е да обърнем внимание на глаголите, използвани там. Еврейската дума за “обработвам” включва думата за “слуга.” Всъщност, можете дори да я преведете “служи.” Вторият стих говори за закрила и запазване на нещо срещу всякакви опасности.

Понякога заповедта в Битие 1:28 и 2:15 е била неправилно тълкувана като “господарувам” или дори “манипулирам.” Християните са били обвинявани за това, че

поддържат мироглед, който неизбежно води към замърсяване и злоупотреби с природата (виж *Pollution and the Death of Man*, р. 70). Трябва обаче да кажем, че винаги когато християните са се чувствали като господари на създанието и следователно могат да се отнасят към него както си поискат, те са били в конфликт със собствения си мироглед и в конфликт със самата Библия. Защото Библията ни учи да се грижим за създанието, да му служим, да го подобряваме, не като част от нашата собственост, а като нещо, което Бог ни е дал назаем.

Новият Завет учи, в съгласие със Стария Завет, че християните имат отговорност за всичко, което Бог е създал, както виждаме в 1 Тимотей 4. ние сме отговорни за нашия брак и за храната, която ядем и на която трябва да се наслаждаваме (ст. 3); но тази отговорност се разпростира върху всичко, което Бог е създал.

Човечеството е призвано да развива този свят, да работи в него в областите на изкуството, науката, политиката и икономиката. Християните не трябва да се оттеглят от никоя от тези области. Те трябва да бъдат активни във всички тези области, защото те са част от Божието създание и Бог присъства много по-дълбоко във всичките Си дела отколкото ние някога сме си представяли!

Ще завърша тази глава с цитат от *Истинското човешко естество в Христос* от д-р Ханс Рокмакер:

Новият живот в Христос е всеобхватен. Той означава да живеем съзидателно с Божията помощ, чрез молитва. В Христос Бог ни дава възможността да живеем; за нас остава да изграждаме върху тази възможност, тази основа, с талантите, които са ни дадени – било то да пеем, да рисуваме, да строим или да управляваме дом. Но за да издигнем сграда, която е повече от сено и слама, трябва да позволим на Христос да произведе плода на Духа в живота ни. Това е което означава да бъдеш наистина човек. (р. 68)

Глава втора – Като пречистващ огън (2 Петрово 3:10)

Много християни, когато бъдат запитани за бъдещето на света, незабавно ще се обърнат към 2 Петрово 3. Този текст говори за бъдещето на нашия свят: “А Господният ден ще дойде като крадец, когато небето ще премине с бучене, а стихииите нажежени ще се стопят, и земята и каквото се е вършило по нея ще изчезнат”(ст. 10). Друг превод казва “разкрити” или “разрушени с нажежен огън” (2 Петрово 3:10).

В началото на тази глава Петър сравнява бъдещето на света с огън, през който трябва да се премине. По същия начин светът по времето на Ной премина чрез потоп: “Така със същото слово и днешните небе и земя са натрупани за огън, пазени до деня на съда и погибелта на нечестивите хора” (2 Петрово 3:7). Важно е също да погледнем стих 13: “А според обещанието Му очакваме ново небе и нова земя, в която да живее правда.” В тези три стиха Петър описва бъдещето на света.

ПОГРЕШНИ ТЪЛКУВАНИЯ НА 2 ПЕТРОВО 3:10

Заключението от едно бързо прочитане на това Петрово писмо изглежда е, че земята несъмнено ще загине. След това ще бъде създаден изцяло нов свят. Но това обяснение ни води до явно противоречие с Римляни 8:22. Там Павел използва картината за бременна жена за нашия настоящ свят, като с това очертава приемственост между това, което е и онова, което предстои. А какво да кажем за Исусовото обещание,

че кротките ще наследят земята (Матей 5:5)? Обръщайки се отново към II Петрово 3 с тези съображения, за наша изненада откриваме, че няколко от бързите ни заключения от тази глава въобще не са така убедителни и ясни, както са изглеждали на пръв поглед.

Най-вълнуващото откритие е правилното прочитане на втората част на стих 10. Ако погледнем оригиналния гръцки текст, ще разберем, че в действителност значението е следното:

А Господният ден ще дойде като крадец и небето ще премине с бучение, а стихииите нажежени ще се стопят, но земята и делата по нея ще бъдат намерени.”

The Scofield Bible се доближава до оригинала:

“Земята и делата по нея ще бъдат разкрити”

Повечето Английски преводи, разбира се, просто променят текста или следват четенето на по-късни ръкописи в полза на “прокобни” преводи като ”и земята и делата по нея ще бъдат унищожени.”

Разбираемо е, че хората са стигнали до този по-късен превод, като са искали да хармонизират последното изречение на стих 10 с предишните изречения. Те са смятали, че понеже първата част на стих 10 говори за разрушение, последната не трябва да й противоречи, а да има подобно съдържание. Но необходимо ли е това? Не е ли възможно целта на Петровото поучение да е да изясни, че ние като вярващи *не* трябва да вярваме в разрушението на земята? Петър по-скоро се е противопоставял на стоиците, които очакват унищожението на света чрез огън.

Обаче, за библейските учени ръкописът определя значението. Основните ръкописи и тези с най-голям авторитет са в противоречие с превода на King James. Те четат, че “земята и делата по нея ще бъдат намерени”. Два от трите главни древни ръкописа, *Синаитик* и *Ватикан* (и двата от четвърти век), и много други по-късно, имат същия текст. Затова и най-авторитетното издание на Гръцкия Нов Завет, *Нестле*, дава думата *heuresetai*. Има ръкописи, съдържащи други думи, но различието им е обяснено с допускането, което вече изложих, а именно, че последното изречение трябва да бъде в хармония с предходните. Следвайки принципа, че “по-трудният” вариант трябва да надделее, библейските учени единодушно заключават, че *heuresetai* е най-добрият вариант.³

Аз предпочитам този буквален превод, “ще бъдат намерени,” пред този на Scofield Bible “ще бъдат разкрити,” въпреки че тук поне се подразбира, че земята и всичко по нея ще премине през огън и няма да бъде напълно разрушено. Удивително е, че няколко по-късни ръкописа си позволяват да прибавят думата “не” или да променят думата *heuresetai* с *ruesetai* или *ek purothesetai*. За по-нататъшно изучаване чети екзегетичното изследване *The Law and the Elements of the World*, A. J. Bandstra (Kok, Holland 164).

Изразът “ще бъдат намерени” е по-добър, защото има връзка между думата “намирам” в стих 10 и “намирам” в стих 14: “старайте се да се *намерите* чисти и непорочни пред Него, с мир в сърцата си.” Това прави вероятно в двата стиха думата “намирам” да бъде разбрана като “преминавам през съдебен процес.”⁴

³ вижте например *The New Bible Commentary*.

⁴ вижте Bandstra, p. 47; сравни Откровение 12:8.

По-нататъшна подкрепа на буквалния превод “ще бъдат намерени“ се дава от сравнението с други текстове в Новия Завет, където четем същите думи, например Лука 15:9 и 24: “защото този мой син бе мъртъв, и оживя, изгубен бе и се намери“ (Лука 15:24). Той премина през голяма криза, но я премина успешно. По същия начин земята и делата по нея ще преминат през огъня на Божият Съд, но ще преминат успешно. Това е добрата вест и тя е изцяло в съгласие с Откровение 14:13: “защото делата им следват подир тях” (Откровение 21:24).

Когато всеки очаква Петър да каже, че земята и делата по нея – тоест природата и обществото – ще бъдат разрушени и изгубени под преминаващо небе и горящи стихии, той заявява точно обратното. Неговият аргумент е следният: “Онова, което всички стоици вярват, а именно, че по този начин природата и обществото ще изчезнат, ние, като юдео-християнски вярващи в наследството на Божият завет с Ной, не вярваме. Можем да сме уверени, че земята и делата по нея *ще бъдат намерени!*”

Започвайки от тук ще открием и някои други места, които обикновено са били разбирани погрешно.

1. ”СТИХИИТЕ”

Първото е думата “стихии” в “стихиите нажежени ще се стопят,” в изречението, предхождащо онова, което току-що преведохме.⁵ Спомняме си елементи от уроците по химия в училище. Вода е H₂O, като Н и О са елементи. Така че за много съвременни читатели на Петровото послание тази дума веднага им напомня за най-основните съставни части на създадената действителност. Когато Петър казва, че те ще се стопят, ние си представяме ядрен холокост във формата на Чернобилската катастрофа или Хиросима, с облак във формата на гъба на хоризонта. Това определено би означавало край на природата и изчезване на обществата – много ужасяващо бъдеще. Но това ли е смисълът на думите на Петър? Гръцката дума за “стихии” е “stoicheia.” В стоическата философия тези “stoicheia” са земя, вода, въздух, и огън, четирите съставни части на действителността. Но този превод не се вмести в този текст, тъй като огънят ще ги стопи всичките и в същото време ще бъде една от четирите съставни части. Буквално думата “stoicheia” означава “онова, което стои в редица” (=stoichos). Това буквално значение се вижда от един стих в Новия Завет, Евреи 5:12, което трябва да се преведе “АБВ-то (на християнското учение).” Изследването на думата в този контекст в други текстове от Новия Завет (Галатяни 4:3, 9; Кол. 2:8, 20) ни дава убеждението, че тя има негативно подзначение. В Галатяни е преведена като “безделни духове” или “слаби и жалки управляващи духове” или “власти,” които ни държат в плен. Тези “духове” понякога са свързани със звезди и фигури на съзвездия по начина, по който астролозите правят днес.

Следователно, “stoichea” би трябвало да бъде преведено тук като нещо, което принадлежи на небето, по същия начин както във второто изречение “делата“ са нещо, което принадлежи на земята. Това ни дава ключа, за да разберем значението на тази дума и на израза на Петър, че стихиите нажежени ще се стопят. Това е по-нататъшно

⁵ Думата “стихия” на гръцки се превежда “елемент” на латински и английски. Дори на български, когато се говори за древногръцкото схващане за света като създаден от четири *елемента* – вода, въздух, огън и земя – “елемент” е превод на гръцката дума “стихия.” От там следва и по-нататъшното разглеждане на думата “елементи” в текста. Бел. ред.

обяснение на изречението “небето ще премине с бучение.” това съответства на стиха от книгата на Исаия, който вероятно Петър има предвид; “и цялото небесно *МНОЖЕСТВО* ще се разложи“ (Исаия 34:4). В Новия Завет Исус цитира тези думи, описвайки как “небесата ще потъмнеят ... и небесните *СИЛИ* ще се разклатят.” Изглежда че думата за небесни сили, *dunamis*, означава същото както “*stocheia*” във 2 Петрово 3:10, така че най-точният превод би бил този от Good News Bible: “небесата ще изчезнат с силен шум и *небесните тела* ще изгорят и ще бъдат разрушени.” Тогава земята и делата по нея ще бъдат открити пред Създателя, Който ще ги пречисти в огъня на Своя съд.

2. “ОГЪНЯТ”

Това ни води до обяснението за “огъня.” Изучавайки тази дума ще направим друго интересно откритие. Петровото поучение за идването на Господа е основано върху старозаветната книга на Малахия, глава 3: “Ето, Аз изпращам вестителя Си, Който ще устрои пътя пред Мене; и Господ, когото търсите, неочаквано ще дойде в храма Си, да, ангелът на завета, когото вие желаете; Ето иде, казва Господ на Силите, Но кой може да издържи деня на пришествието Му? И кой ще устои, когато Той се яви? *Защото е като огъня на пречиствач*, и като сапуна на тепавичари. Ще седне като един, който топи и пречиства сребро, та ще очисти левийците, И ще ги претопи като златото и среброто; И те ще принасят Господу приноси с правда.”

Това е пророчество за идването на Господа, че Той ще дойде с огън. Но веднага се казва, че ще бъде като пречистващ огън и Малахия го сравнява с огъня, който майсторът на сребърни изделия използва. Той разтопява камък, съдържащ сребро, така че отделяйки се, среброто се пречиства. Онова, което е без стойност, се изхвърля. Сега виждаме напълно различна картина за огъня. Лекарите поставят инструментите си в огън, за да ги изчистят от бактериите. Такава представа за огъня намираме и в някои забележителни места в Старият Завет, напр. в Изход 3. В началото на Своего откровение към Моисей Бог се яви в горящ храст (сравнете Михей 1:4; Йеремия 9:7; Езекиил 22:20-22; Захария 13:9). Тук е представен същият образ на пречистващия огън; той гори, но не разрушава.

3. ”УНИЩОЖЕНИЕ”

Ако се върнем на 2 Петрово 3, ще направим трето откритие. Думата “унищожение” не е предназначена да бъде приложена към самия свят, а към “нечестивите хора” в стих 7, и към “стихии” в стих 10. Забележително е, че в краткото повторение на своето пророчество в стих 12 Петър говори само за разрушаването на небето и стихииите. Всъщност, това всичко се съзвезтява с основното сравнение в началото на главата, а именно Потопа. Потопът от времето на Ной също не разруши света. Водата и огънят са символи, които подчертават пречистваването.

4. ”НОВО СЪЗДАНИЕ”

До тук установихме следните основни неща: първо, че земята и делата по нея ще бъдат намерени; второ, стихииите са зли неща, заплашващи създанието или просто небесните сили, а не създадените елементи на земята; и трето, че огънят е пречистващ огън (и унищожението на нечестивите е в съгласие с тази картина). Трябва да се покаже едно последно нещо. Във 2 Петрово 3:13 четем: “А според обещанието Му очакваме

ново небе и нова земя, в която да живее правда.” Гърците имат две думи за “нов”: *neos* и *kainos*. Те имат малка разлика в значението си. *Neos* означава чисто нов. За едно новородено бебе може да се употреби *neos*. Понятието *neonatal*, използвано в медицината обикновено да се означава периодът след раждането, идва от този корен. Думата *kainos* трябва да бъде преведена като *обновен* - обновяване на нещо, което се е отклонило от своята първоначална цел. Ако твоето колело е счупено и смениш гумата или седалката, ти обновяваш старото колело.

Когато Новият Завет говори за това, че сме ново създание в Христос (2 Коринтяни 5), трябва да осъзнаем, че думата “нов” не е *neos*. Ние не сме чисто нови създания, като че ли старото създание е изхвърлено. Защо Бог полага цялото това старание в световната история, за да спаси старото създание? Поради какви причини Той би го оставил да съществува, освен за да го обнови? Така че думата тук е *kainos*, което означава, че в Христос ние сме *обновени* създания. За това можем да наречем Исус Христос “пресъздател.” Спасителят няма да сътвори чисто нов свят от нищото. Това не е библейската картина. А тя е: “Ние вярваме в Бога (Псалм 121, 138), верен на това, което Неговата ръка е започнала, верен към земята и на създанието Си.” Целият Стар Завет подчертава, че Божието дело, Неговата изкупителна сила е предназначена да обнови този свят, да го изчисти от греха, да премахне всяка рана, да премахне смъртта и да го прослави като *обновен* свят.

Този свят няма просто да изчезне; той ще бъде преобразен. Нека не говорим за разрушаването на този свят, а за *преобразяването* му като следствие от Божия съд (сравнете 1 Коринтяни 15).

Глава трета – В родилни мъки (Римляни 8:22)

Правилното разбиране на 2 Петрово 3 ни дава да разберем единството на библейското послание относно бъдещето на този свят. Ако това бъде прието, други текстове, които говорят за изпълнено с надежда бъдеще, веднага си идват на мястото. Имам предвид особено Римляни 8, където Павел завършва изложението си на християнското послание с описание за изпълнено с надежда бъдеще за този свят: “Понеже смятам, че сегашните временни страдания не заслужават да се сравнят със славата, която има да се открие към нас. Защото създанието с усърдно очакване очаква откриването ни като Божии синове” (Римляни 8:18-19).

Павел говори с удивителен оптимизъм за бъдещето на това създание. Той ясно поучава, че този свят, какъвто го познаваме, е паднал свят: “създанието беше подчинено на немощ” – но не за да бъде унищожено. Но все пак има “надежда, че и самото създание ще се освободи от робството на тлението, и ще премине в славната свобода на Божиите чада”(18-21).

Тогава Павел стига до своето трогателно сравнение в стих 22-24: “Понеже знаем, че цялото създание съвкупно въздиша и се мъчи до сега. И не то само, но и ние, които имаме Духът в начатък, и сами ние въздишаме в себе си и очакваме осиновението си, сиреч, изкупването на нашето тяло” (22-24).

Тук самият Павел разграничава “ние” от “цялото създание,” което не може да бъде обяснено по друг начин, освен че има надежда също и за видимия свят на животните и растенията, планините и езерата. Виждаме безсилие и упадък навсякъде,

но онези, които са чули посланието на възкресението на Христос, сега чуват по-дълбоко стенание и пъшкане отвъд това: болките на природата са родилни мъки. Тази мисъл е изразена ясно на друго място в Новият Завет, в един от разговорите между Исус и Неговите ученици. Петър попита Исус: “Ние оставихме всичко и те последвахме – какво ще получим?” И Исус му отговори: “Истина ви казвам, че *във време на обновлението на всичко*, когато Човешкият Син ще седне на славния Си престол, вие, които ме последвахте, също ще седнете на дванадесет престола да съдите дванадесетте Израилеви племена.” Думата “във време на обновление” (*palin genesia*) се отнася за обновяването на цялото създание като новорождение.

ЗАМЪРСЯВАНЕТО И СМЪРТТА НА ЧОВЕКА

През 1970 г. Д-р Фр. А. Шефър написа книга за замърсяването. Той бе един от първите в християнския свят, който беше разтревожен от разрушаването на природата в резултат на нашето съсредоточено върху човека, консуматорско общество. Той писа: “Съвременният човек няма истинска стойност за природата. Всичко, което той има, е възможно най-глупавата егоистична, прагматична стойност за нея. Третира я като предмет в най-лошия смисъл за да я експлоатира за ‘доброто’ на човека” (р. 58).

Една статия от списание *Time* (September 19, 1988) разказва как бъдещето на земята е в истинска опасност поради три проблема в околната среда.

(1) парниковият ефект.

Индустриалната ера е била снабдявана с гориво чрез изгарянето на каменни въглища, дърва и масло, което бълва отпадъци – най-вече въглероден двуокис – в небето. Това сгъстява слоя от атмосферни газове, който задържа топлината от слънцето и поддържа земята топла. Този парников ефект се очаква да донесе промяна по-бързо от всяко друго климатично явление в земната история... достатъчно стопяване на полярната ледена покривка, за да заплаши водата, снабдяваща Ню Йорк сити и самото съществуване на намиращия се на малка надморска височина Ню Орлеанс... производителната земеделска земя ще стане изсъхнала и прашна земя.

(2) изтъняващият озонов слой:

Това е било причинено главно от производството на хлорфлуорвъглероди (CFCs), химични съставки, намиращи се в стиропорни чаши и кутии за бърза храна, както и във фреона, използван в климатичните инсталации и вхладилниците в магазините. Хлорфлуорвъглеродът се издига в стратосферата и разкъсва слоя от озонов газ, който служи за защита, предпазвайки земята от голяма част вредната ултравиолетова радиация на слънцето. Един от резултатите... повече случаи на рак на кожата.

(3) киселинният дъжд и изсичането на горите, така че белите дробове на земята биват унищожавани.

Тази статия се ограничава само върху последствията от замърсяването върху САЩ, но тези три проблема ще имат тежки последствия за цялата планета.

На втората страница от своята книга *Замърсяването и смъртта на човека* д-р Шефър разказва за посещението си при един човек в Калифорния, който поставил надгробен камък на брега на Тихия океан и издълбал следната епитафия върху него:

Починал 1979 от Хр.
Океаните се родиха – Господ даде

Бъдещата велика планета земя

Океаните умряха – човекът отне
Проклето да е името на човека

Авторът на тази епитафия е един от многото, които са обезпокоени от замърсяването на природата. Дори наред океана птици и риби умират поради химичните вещества, които изхвърляме там. Този надгробен камък би трябвало да ни събуди.

В същото време, разбира се, ние като християни, стоящи в потока на юдео-християнското учение, би трябвало да кажем: “Спри за момент – сложил си грешна дата на камъка. Не е 1979 година, когато океаните умряха. Те умряха дълго преди това.” Това е дълбокото значение на Битие 3, и в силен контраст с него е 2 Коринтяни 5:17.

Битие 3 говори за действителността на историческото Падение на човека. В момента, в който Адам и Ева съгрешиха против Бога, върху цялото създание падна проклятие:

Понеже си съгрешил,
проклето да бъде земята;
тръни и бодили ще ти ражда;
и смъртта ще бъде краят на всяко живо същество;
пръст си и в пръста ще се върнеш.

Тези думи показват, че състоянието на природата е много по-лошо отколкото коя да е зелена партия може да го изрази. Океаните умряха много отдавна. Когато човекът съгреша, цялата природа бе поставена под закона на смъртта (Римляни 8:20, 22). Днес наблюдаваме сериозното последствие от случилото се преди много време, в самото начало на човечеството. На надгробния камък би трябвало да се напише:

Починали в Едемската градина.
Океани, небе, животни и растения

Учението на Библията е, че всичко това умря със смъртта на човека

ПРЕОБРАЗЯВАНЕ НА СЪЗДАНИЕТО

Обаче, веднъж като сме разбрали тази връзка между Падението на човека и падението на природата, можем също да разберем радостта от посланието на Благовестието, не само за хората, а също и за цялото създание. Тук говорим за 2 Коринтяни 5:17. Трябва да е имало причина Павел да говори по този начин. Лингвистично би било нормално да каже: “Затова, ако е някой в Христа, той е ново *създание*.” Това би било достатъчно. Но Павел съзнателно говори за ново “създание,” като прибавя съгласно пророчеството на Исаия, “старото премина, ето всичко стана ново” (Исаия 43:16-21).

Така казва Господ,
Който прави път в морето, и пътека в буйните води,
Който изважда колесници и коне, войска и сила:
Те всички ще легнат, няма да станат;
Унищожиха се, угаснаха като фитил.
*Не си спомняйте предишните неща,
Нито мислете за древните събития.*

*Ето, аз ще направя ново нещо;
Сега ще се появи; не ще ли внимавате в него?
Да, ще направя път в пустинята,
Реки в безводната земя,
Полските зверове ще Ме прославят,
Чакалите и камилоптиците,
Защото давам вода в пустинята,
Реки в безводната земя,
За да напоя хората Си, избраните Си,
Хората, които създадох за Себе Си,
За да прогласяват хвалата Ми.*

Ние стесняваме посланието на Благовестието. На първо място то е добра вест за човека, защото е получил послание за живот всред смъртта: “този мой син беше мъртъв и оживя.” Но силата на Христовото дело е много по-обширна отколкото просто изкуплението на човека. Цялото създание ще получи живот от смъртта (Римляни 8:22) и всички народи ще бъдат съживени (Римляни 11:25). Това е което Павел има предвид, когато съзнателно казва, че “в Христос ние сме ново създание.” Човекът, изкупен чрез Христос, води един изцяло обновен свят след себе си.

Тъжно е, че очите на много християни са били затворени за това напълно библиейско становище. Християните са се въвличили в злоупотреба с природата точно като нехристияни. Това е защото имат това, което Шефър нарича “Платонова духовност.” Те вярват, че материалният свят не е толкова важен, както духовния. Но отново и отново Шефър задава въпроса: “Как е възможно да обичаш Бога без да уважаваш онова, което Той е направил?”

Част от проблема е, че християните са разбирали неправилно библиейските обещания за бъдещето на тази земя. Бог направи завет с цялото създание (вижте Битие 9) и Христовата смърт ще освободи цялата природа от злите последствия от Падението. По същия начин както Падението на човека доведе до падение на създанието, така изкуплението на човека ще доведе до изкупление на природата.

В Римляни 8 изкуплението на природата е сравнено с раждането на дете. Когато Исус се върне и децата на Адам и Ева са освободени от греха и смъртта, цялото създание ще се роди отново. Аз вярвам в новородението на животните, дърветата, океаните, облаците, които са били силно ощетени в резултат на греха.

В I Коринтяни 15, Павел пише за процеса на преобразуването. Той използва израза “смяна на дрехите”: “Ето, една тайна ви казвам: не всички ще починем, но всички ще се изменим, в една минута, в миг на око, при последната тръба; защото тя ще затръби, и мъртвите ще възкръснат нетленни, и ние ще се изменим. Защото това тленното трябва да се облече в нетление, и това смъртното да се облече в безсмъртие.” (ст. 51-53) Думите, използвани тук, буквално означават “да облечеш други дрехи.” Външността ще бъде променена.

Съществуват някои аналогии в природата, например пеперудата, която излиза от пашкула. Ако погледнете една пеперуда и един пашкул, никога не бихте си помислили, че от пашкула може да излезе и да лети такава красиво създание. Същото може да се каже за водното конче. Това насекомо започва живота си като малка ларва в кална локва под водата. Ларвата расте все по-силна и по-голяма и си проправя път към повърхността на водата. Когато дойде времето, тя се изкачва над водата и се променя във водно конче.

Ако изследвате тези образи, идва момент, в който проповедникът трябва да наблегне на приемствеността. Вярно е, Божият съд ще изгори много неща и целият свят

ще бъде изгорен от огъня на Божия съд, но има моменти, в които проповедникът трябва да каже: “Слушай! Бог остава верен на създанието Си. Бог постави дъгата над този свят в завета с Ной, и това беше завет с цялото създание, включително животните, растенията, сезоните и небесата. Бог обеща да бъде верен на това създание.” За това земята и делата по нея ще се намерят, както Новият Завет пояснява в няколко текста (Откровение 21 и 22, 2 Коринтяни 5:1).

СКЕЛЕТО

Защо е важно да наблегнем на това? Защото подобен вид прокобно мислене за бъдещето на този свят е отслабил съпротивата ни срещу замърсяването му. Чернобил, разрушаването на озоновия слой, киселинността на горите в резултат от лошия въздух, отровните отлагания депозити в почвата, проблемите с питейната вода, изсичането на екваториалните гори и настъплението на пустините: тези явления се възприемат просто като апокалиптични знаци. А вместо това те трябва да бъдат възприети като последен зов, призоваващ ни да се насочим към Божието бъдеще. Той иска точно сега, като Негови деца, да сме загрижени и да работим в света за неговото обновление. Това е призванието ни – да дадем предвкушване на бъдещото обновление.

Исус не нахрани тълпата преди да беше заповядал на учениците Си, “Дайте им нещо да ядат.” Когато те Му предложиха петте хляба и двете риби, всичко, което те имаха, Той използва тези малки неща, за да направи чудото (Матей 14:16-20). По същия начин при Своето завръщане Господ ще ни попита, “Какво направихте с Моето създание, за да го обновите?” Тогава Той ще преумножи нашите ограничени постижения в обещаното пълно обновление. Ако използваме образа на Павел за смяна на дрехите в 1 Коринтяни 15, Той ще вземе малките и слаби нишки и ще ги изтъче в нови дрехи, с които ще облече света. Има причина Святият Дух да бъде наречен първият плод на новото създание (Римляни 8:23).

Така че има предизвикателно и важно взаимоотношение между делата, които сме призвани да вършим сега, за да спасим природата – да пречистим водата, да предпазим озоновия слой, да засаждаме дървета вместо да ги изсичаме, да се грижим за безопасни форми на енергия – и бъдещото обновление на земята. Бог не се *нуждае* от нашите дела, за да извърши това; Той може да го направи и без нас. Но Той ще използва работата ни и, определено ще ни порицае, ако не сме извършили работата, която е очаквал. Ще я изиска и ще я направи ядро на един обновен свят.

Както д-р В. ван Бруген казва: “Опасно е да отъждествяваме нашите обществени постижения с Божието царство, но трябва да кажем, че Божието царство присъства в белезите, които го предшестват. Това са километрични камъни, тухли, съставни части, *скелето* на идващата империя, реални предвещания, като демонстрация на онова, което предстои.” (*Futurm and Eschaton*, p. 173)

Глава четвърта – Смяна на дрехите (Псалм 102)

Когато обсъждам бъдещето на този свят, както направих в предишните глави на тази книга, винаги срещам двойствена реакция. От една страна хората са очаровани и заинтересовани; от друга страна показват няколко библейски стиха, които изглеждат

наблягат на прекъсването между този и следващият свят толкова силно, че не може да се поддържа никаква приемственост. В тази глава искам да разгледам тези възражения. И тъй като тази книга е предназначена главно да бъде в помощ за библейски изучавания, ще се съсредоточа върху библейските текстове, които като че ли противоречат на приемствеността (на която аз наблегнах) между този свят и следващия.

С многото конференции и дискусии открих колко трудно е да спазваш правилен баланс. Лесно е да наблегнеш твърде много на приемствеността между този свят и следващия, когато слушателите изглежда вярват, че има само несвързаност; не искам дори за момент да омаловажа строгостта и дълбочината на Божия съд. Фактът, че съдът е сравнен с огън, определено не означава, че ще е само едно леко потупване. Този свят и делата по него трябва да преминат през дълбоките води на Божия съд. Колко болезнено и мъчно е това, се вижда в подножието на Христовия кръст. Дълбочината на Божия съд се открива в Онзи, който взе върху Себе Си всички грехове на този свят. Никой никога не може да каже, че приемствеността, която се прояви (понеже Христос възкръсна от смъртта), направи страданието Му на кръста и Неговата смърт маловажни, преходни или незначителни. Не. За цялата вечност можем да се радваме, че някой е отнел от нас онази дълбока черна дупка на ада, в който Той трябваше да пострада.

Съдът над този свят, който според Библията е бъдещо събитие (Матей 25, 2 Солунци 2) е последствие от този съд над Христос за всички онези, които не са послушали посланието на Месия. Определено това е истина и не трябва да се омаловажава. Ето причината понякога да откриваме текстове в Библията, където изглежда, че има само прекъснатост.

(1) ПРОСЛАВЯНЕ НА СЪЗДАНИЕТО

Първо, Матей 24:34: Исус казва: “Истина ви казвам: Това поколение няма да премине, докле не се сбъдне всичко това. Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат. А за оня ден и час никой не знае.” Тук Исус говори за един бъдещ ден, в който небето и земята ще преминат. Когато те преминат, няма да се намери място за тях (Откровение 20:11). Това определено доказва всичко. Как е възможно да се вярва в каквато и да било форма на приемственост, ако това се случи?

В този текст, когато Исус цитира Стария Завет както следва: “Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат,” Той перифразира Псалм 102:24-28:

О, Господи, Ти живееш вечно
Преди дълго време си създал земята
И с ръцете си направи небесата
Те ще изчезнат, но Ти ще останеш
Те всички ще се изхабят като дрехи
Ти ще ги изхвърлиш като дрехи
И те ще изчезнат.
А Ти оставаш същият
И Твоят живот няма край.

В стария превод на King James четем:

Те (земята и небето) ще загинат
но Ти ще царуваш
да, всички те ще остаряят като дрехи

като одежда ще ги смениш
и те ще бъдат сменени.

Четейки този текст не можем да пренебрегнем заключението, че псалмистът прави паралел между становището “небето и земята ще преминат” (“изчезнат,” “загинат”) и изречението, “ще бъдат сменени като дрехи.” Старите дрехи ще бъдат отнети и напълно унищожени. Второто изречение, със същата картина на смяна на дрехи, която вече видяхме в Новия Завет (1 Коринтяни 15:52-54) дава уравновесяващо становище за идещия съд. Той никога не е бил предназначен да бъде съд, който ще унищожи самата земя като Божие създание; онова, което ще бъде унищожено, е само видът на тази земя и небе в тяхното подчинение под греха, безсмислието и смъртта (Римляни 8).

Във връзка с това Калвин пише в своя коментар на Псалм 102, че не би трябвало да си правим погрешни заключения от този текст, смятайки, че той поучава пълното разрушаване на небето и земята: “Защото макар че те няма да бъдат изцяло унищожени, промяната на тяхното естество ще погълне онова, което е смъртно и тленно, за да могат да се обновят според Римляни 8.

Изучавайки Матей 24 ще разберем Исусовото изявление на фона на Псалм 102, осъзнавайки, че Исус никога не е имал предвид, че небето и земята като Божие създание ще бъдат унищожени. Те ще променят дрехите си; ще бъдат прославени. Това определено означава края на земята *такава, каквато я познаваме*, подчинена на греха и смъртта след Падението. Ние не трябва да уповаваме в този свят, а на Исусовите думи. Те покриват целия създаден свят и обещават обновяването му. Това е нашата единствена надежда във времето на ядрените оръжия и заплаха от замърсяване. Неговите думи гарантират идването на Царството Му на тази земя. Това царство не е от този свят (Йоан 18:36) – но е определено да го управлява тази земя, както водите покриват морето. Неговият произход е в Бога, но крайната му цел е тази земя като Божие създание.

(2) СОРТИРАЩАТА МАШИНА

Вторият очевидно труден текст е Евреи 12:25-27: ”Внимавайте, да не презрете този, Който говори; защото, ако ония не избегнаха наказанието, като презряха този, който ги предупреждаваше на земята, то колко повече не щем избегна ние, ако се отървем от Този, Който предупреждава от небесата? Чийто глас разтърси тогава земята; а сега Той се обеща, казвайки: ‘Още веднъж Аз ще разтърся не само земята, но и небето’ (Агей 2:6). А това ‘още веднъж’ означава премахването на ония неща, които се клатят, като направени неща, за да останат тия, които не се клатят.” Не говори ли ясно този текст за бъдеще, в което не само земята, но и небесата ще се разклатят? Не означава ли това, че земята ще бъде “премахната”, както превода на King James превежда думите?

Първото откритие, което направим като изследваме гръцкия оригинал, е неправилното представяне на думата “премахнат.” На гръцки тя е *metathesis*, което означава преобразяване или промяна.⁶ Нещата, които са направени (и са наречени “клатещи се”) ще бъдат преобразени в момента на това “разклащане,” така че което остава е непоклатимото: прославленото създание на Божието Царство.

⁶ (вижте Kittel, *Theological Dictionary*, abridged by G. Bromiley, Eerdmans, p. 1179).

Тук отново е важно да си спомним Стария Завет. Авторът на Евреи цитира пророк Агей 2:6-7, 9: “Защото така казва Господ на Силите: Още веднъж, след малко, аз ще разтърся небето и земята, морето и сушата. Ще разтърся и всичките народи; и отбраните неща на всичките народи ще дойдат; и аз ще изпълня тоя дом със слава, казва Господ на Силите. Последната слава на тоя дом ще бъде по-голяма от предишната, казва Господ на Силите; и на това място ще дам мир, казва Господ на Силите.”

Цитирах целия текст от Агей, защото в оригиналната си форма текстът в Евреите е много насърчителен. В ума на Агей няма нищо, което да може да бъде обяснено като очакване на края на света – точно обратното. Той пророкува Божия съд над небето и земята, което по-специално означава, че Неговата праведна ръка ще управлява всички народи. Това ще ги разклати от основи; но ще ги пречисти, така че ще се открият техните съкровища, и тогава те ще донесат славата си в обновения храм в Ерусалим. Когато писателят на Евреи стига до радостното описание на Новия Ерусалим (Евреи 12:22-24), той си спомня обещанията на Агей и предупреждава вярващите, че този нов небесен град ще дойде едва след време на съд, както Агей пророкува. Това определено е разтърсващо преживяване.

В моето родно място, Лисе, израстнах сред поля от лалета. Когато извадеха луковиците на лалетата от земята, те биваха отнасяни с конвейери до “машина за разтърсване на луковици.” От ранна възраст си спомням как през месеците юни и юли чувах бучащият и разтърсващ шум на машините, тръскащи луковиците, така че калта и камъните да паднат. Когато процесът завършваше, луковиците излизаха идеално подредени, за да бъдат продавани по целия свят.

Тръскането не беше предназначено да унищожи реколтата. Точно обратното: то беше предназначено да раздели добрите плодове от калта и мръсотията. Това е имал предвид Агей, когато говори за разтърсващия Божий съд, и Евреи го възприема в същата форма. “Още веднъж Господ ще разтърси земята,” не за да я унищожи, “а за да може да останат нещата, които не се клатят” (Евреи 12:27).

Евреи 12 се оказва могъщ свидетел на същото радостно послание, че Господ няма да унищожи земята, а ще я промени. Това, което очакваме да се случи в бъдещето, е преобразяване, *metathesis*, на този свят.

НОВО НЕБЕ И НОВА ЗЕМЯ

В Откровение 21:22 е описана красива картина на Новия Ерусалим, след като той вече е слязъл от небето: “И храм не видях в него, защото неговият храм е Господ Бог Всемогъщият и Агнето.” Това означава единство на небето и земята. Небето ще премине и Бог ще живее на земята. След това четем: “И градът нямаше нужда от слънце, нито от луна да го осветяват, защото Божията слава го осветяваше, и неговото светило е Агнето. И народите ще ходят по неговата светлина: земните царе ще донасят в него своите славни неща. Портите му не ще се затварят денем, (а нощ не ще има там); а народите ще донасят него славните си ценни неща.” Изведнъж виждаме красотата на този бъдещ свят. Всички народи с историята и културата си: прекрасните рисунки, които мексиканците са направили преди 2000 години, творбите на Бах в Германия, Рембранд в Холандия, Линей в Швеция, катедралите, всичките творби на изкуството и музиката – това съвсем не са отпадъци, които ще изчезнат. Народите ще носят делата си, славата си в него. Определено всичко това първо ще трябва да бъде изчистено, защото няма произведение на изкуството без грях в него. Човешката култура ще

присъства, но пречистена, в обновено и прославено състояние в новия свят. Тогава ще разберем, че човешката история не е била безсмислена.

СМИСЪЛЪТ НА ИСТОРИЯТА

Много евангелски християни вярват, че единствената истинска цел на историята е производството на души, които да живеят в небето в един напълно нов свят, за който те си нямат и представа. Това е доста тесногърдо разбиране. Библията казва друго – Бог създаде света, започна историята, и видя, че тя тръгна в погрешна посока. Но Той не спря. Вместо това Бог остана верен на създанието Си, верен на човечеството, и даде на историята пълна възможност за развитие.

Развиха се народи и възникнаха общества с творчество и дела на изкуството. По-късно науката получи водеща роля и се роди технологията. Резултатът беше цял поток от човешка история, в която Божието създание можеше да се развива въпреки греха. Бог искаше всичко това да се случи. Той знаеше, че това е грешен свят, и затова изпрати Исус Христос, за да донесе обновяване, пресъздаване и изкупление на този свят. За това, за да спаси бъдещето на този свят с всички негови народи и да ги обнови и изчисти чрез кръвта на Исус Христос, Той даде на хората и народите свободата да живеят и действат отговорно спрямо природата. Това библейско учение придава огромна тежест на истинността и важността на културата.

Веднъж чух евангелизатор да казва “ние трябва да работим само защото Бог ни е заповядал.” Прозвуча като, “сам по себе си животът е безсмислен, понеже в крайна сметка всички ние ще изгорим (което той по-късно действително каза), но в настоящето ние просто трябва да се покоряваме.” Това е абсурд. Божията воля и заповеди не са произволни. Като Баща, който се интересува от нашия растеж, Той не изисква сляпо покорство без разбирането на целите Му. Божиите заповеди имат смисъл. Има смисъл да се възпитават децата; има смисъл да се ходи на работа или да се построи мост; има смисъл да се твори, или дори да се върши скучна работа като част от обществото – скучната работа също трябва да бъде свършена и получава своя заслужен смисъл от цялото. Писанието набляга на смисъла на работата и важността на участието в обществото.

ВЪЗГЛЕДЪТ НА СТАРОЗАВЕТНИТЕ ПРОРОЦИ

Важността на тази земя е показана в старозаветните обещания за бъдещето. Удивителен брой пророчества са свързани с обновлението на света: Исая 2:1-5; 11:6-11; 25; 35; 65:21-25; Езекиил 37; 47; Осия 13; Михей 4; 5. В поучението си за края на времето Исая подчертава:

2:4: Бог ще съди между народите, и ще решава между племената; и те ще изковат ножовете си на палешници, и копията си на сърпове; народ против народ няма да вдигне нож, нито ще се учат вече на война.

11:6-9: Вълкът ще живее с агнето, рисът ще си почива с ярето, телето, лъвчето и угоените *ще бъдат* заедно; и малко дете ще ги води. Кравата и мечката ще пасат *заедно*; малките им ще си почиват задружно; и лъвът ще яде слама както вола. Сучещо дете ще играе над дупката на аспид; и отбито дете ще туря ръката си в гнездото на ехидна. Те не ще повреждат, нито погубват в цялата Ми света планина; защото земята ще се изпълни със знание за Господа, както водите покриват *дъното на* морето.

35:1-6: Пустото и безводното място ще се развеселят, и пустинята ще се възрадва и ще цъфне като крем. Ще цъфти изобилно, и ще се развесели дори с радост и песни; ще се даде на нея славата на Ливан, превъзходството на Кармил и Сарод; те ще видят славата Господна, величието на нашия Бог. Укрепете немощните ръце, и утвърдете ослабналите колена. Кажете на ония, които са с уплашено сърце: Укрепете се! не бойте се! Ето вашият Бог! Възмездие ще дойде с Божие въздаяние: Той ще дойде и ще ви избави. Тогава очите на слепите ще се отворят, и ушите на глухите ще се отпушат, тогава куцийт ще скача като елен, и езикът на немия ще пее; защото в пустата земя ще избликнат води, и потоци в пустинята.

Виждаме как пророците мечтаеха за обновен свят. Тяхната мечта не беше за “чисто нов” свят, или за призрачна и странна вечност, за която никой не би бил ентузиазизиран. Те се занимаваха с реален свят. Когато Петър казва, “За да помните думите, изговорени по-напред от светите пророци” (2 Петрово 3:2), не трябва ли да заключим, че това е видението, което е имал предвид?

Глава пета – Небето: Място за временно пребиваване (Откровение 6)

“Но християните не отиват ли на небето, когато умрат?” В тази глава искам да разгледам различни отговори на този въпрос. Въпросът възниква като реакция на библейското обещание, че “праведните ще наследят земята” (Псалм 37:9; Матей 5:5). Небиблейско ли е да се говори за небесно бъдеще за вярващия?

Когато изучаваме библейското учение по този въпрос, откриваме в определена резервираност по отношение на него. Павел ясно говори за желанието си да бъде с Господа когато умре. Но той никога не обяснява подробно какво означава това, как животът извън тялото е възможен и какъв небесен живот очаква. Но когато казва: “имам желание да отида и да бъда с Господа” (Филипяни 1:23), той определено има предвид, че неговото личностно съществуване ще продължи след смъртта му. Той ще има бъдеще в небето, тъй като това е мястото, където Господ е точно сега. За това смятам, че е правилно да се говори за отиване на небето. Обаче, би било по-правилно ако говорим относно “да бъдем с Господа.” Това отхвърля неправилното разбиране, че небето ще бъде нашето окончателно и крайно място за живот. Това отхвърля също романтичните очаквания и фантазии за небесно щастие (Glückseligkeiten), нещо, от което намираме в старонемските и съвременните очаквания за бъдещето. Това е небиблейско. В Библията небето е описано като *временно място* – където вярващият може да си почине и да чака известно време, докато Божият план се открие и Господ се върне.

Четем за това в Откровение 6. Това е част от видението на Йоан, което става след отварянето на петия печат (ст. 9):

И когато отвори петия печат, видях под олтара душите на ония, които са били заклани за Божието слово, което опазиха. И те викаха с висок глас, казвайки: До кога, Господарю свети и истинни, не ще съдиш и въздадеш на живеещите по земята за нашата кръв? И на всеки от тях се даде по една бяла дреха; и рече им се да си почиват още малко време, докле се допълни числото и на съслужителите им и братята им, които щяха да бъдат убити като тях.”

“...да си почиват още малко време...” Така че небето е временно място, а не крайното място, където те ще бъдат. Това е мястото, където те чакат окончателното

идване на Господа, Спасителя, Исус Христос, като Съдията на света. В Библията “съдия” означава не само този, който наказва, но също този, който постановява справедливост; така че съдържа известен позитивен смисъл. В Откровение 11:18 четем, че Той ще дойде да унищожи разрушителите на земята; в Откровение 6:9 желанието на душите, които са били убити, е основано върху това обещание за справедливост, с което те очакват да управляват на земята. Така че този стих изяснява, че когато мислим за отиване на небето, не трябва да казваме, “това е мястото, където ще бъдем.” Небето е временно място, но нашата крайна надежда не е небето. Крайната ни надежда е възкресението на тялото и вечното пребиваване в Божието присъствие.

ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА ТЯЛОТО И ОБНОВЛЕНИЕТО НА СЪЗДАНИЕТО

На гроба на Вилхелм Оранжски, основателят на Холандската държава, са написани следните думи: “*expectat resurrectionem.*” Това означава “очаква възкресението,” а не “отиде на небето.” Това е била общоприетото библейско учение още от времето на апостолите. Това е нашата надежда за бъдещето: прощение на греховете, възкресение на тялото и вечен живот. Възкресението на плътта, физическото тяло, е онова, което чакаме; и това ново тяло ще обитава в обновен свят...”свят без край,” както казва изповедта на вярата го казва.

В Писанието може да се види паралел между а) очакването и бъдещата слава на нашите тела и б) обновлението на земята и бъдещата слава на Божието създание. Обсъждането на това бъдеще е отвлечено, но мисля, че е библейска дейност. Какъв вид ново тяло можем да очакваме след възкресението? Не очакваме “чисто ново” тяло; това би било прераждане. Прераждането включва да стана някой друг, докато Библията учи, че аз ще продължа да бъда себе си. Ние не очакваме прераждане, а възкресение. Това означава обновление на нашето тяло. Каква надежда за онези от нас, които са инвалиди или с други дефекти в телата си!

ВЪЗКРЕСЕНОТО ТЯЛО НА ИСУС

Ние очакваме обновлението на телата, което означава продължителност и прекъсване. Най-добрият пример за това е самият Господ Исус. Той вече премина през този процес. Действително възкръсна и се прослави. В Него виждаме продължителността и прекъсването. Имаше моменти, когато хората не го разпознаха, защото Той беше прославен. Имаше нещо във физическото Му естество, което Го правеше да не бъде разпознат. Наблюдаваме това в случката с учениците, които вървяха с Него по пътя за Емаус. Така че има и прекъсване.

Но съществува и забележителна последователност. В края на деня, когато учениците ядяха с Христос, поискаха Той да се помоли, което беше нормално, когато има гости. Евреите обикновено се молят с издигнати ръце и отворени очи; така че те видяха зарастналите рани на ръцете Му и Го разпознаха. По късно всички ученици Го познаха. Когато се съмняваха и мислеха, че е дух, Той каза, “дайте ми да ям риба.” Има силна последователност тук: разпознаване и възхищение. Ако се нуждаем от пример за това какво ще стане с всеки един от нас, можем да разсъждаваме за Исус преди и след възкресението. Ще бъдем като Него (1 Йоан 3:2).

БИБЛЕЙСКОТО УЧЕНИЕ ЗА НЕБЕТО

Evangelical Dictionary of Theology казва правилно: “Въпреки че някои като Платон си представят небето като безплътно състояние, където голи умове съзерцават вечните, непроменими идеи, в Библията това не е така. Според Павел оцелява целият човек. Дори тялото бива възкресено, така че ако то вече не е плът и кръв (1 Коринтяни 15:50), при все това има някаква приемственост от сегашното тяло, еднаквост във форма, ако не в материални елементи (виж Матей 5:29; 10:28; Римл. 8:11, 23; 1 Кор.15:53). Така че няма нищо в Библията (нищо в основните изповеди на вярата на църквата) за безплътни духове в следващия свят, съществуващи в безвъздушното пространство.”⁷

Можем да систематизираме библейското учение за небето в четири точки:

(1) Библията учи, че небето е мястото над земята (небесният свод, Битие 1:8; Псалм 148:4-6) и в същото време мястото, където Бог живее във величие (Второзаконие 26:15; Псалм 104:2,3; Йов 1; Матей 6:9).

(2) Понякога небето е представено като място, където Бог е скрит (Исаия 64:1; 1 Тимотей 1:17; 6:16). Небесата са завесата, зад която Господ в Своето непознаваемо величие се оттегля от греховния свят (Йов 22:12; виж Кол. 3:3) докато се върне (Деяния 3:21; 1 Солунци 1:10) и тогава небето и земята ще станат едно (2 Солунци 1:7; Откровение 21:2). Тази завеса ще бъде съдрана, както завесата в храма по време на Христовата смърт.

(3) Следователно нашето гражданство в небето ще бъде само *временно*, тоест само докато Исус е скрит там; но това ограничено време ще свърши, когато Той се върне на земята (Филипяни 3:20), защото този създаден свят е нашата крайно предназначение. Земята няма да отиде на небето, а точно обратното: небесата ще изпълнят земята.

(4) Понякога небето се представя като мястото, където Бог приготвя всичко добро, което иска да даде на Своите деца. Скинията вече е била подготвена на небето, преди да бъде построена на земята (Изход 25:9; 40). Цялостната архитектура на Божия план за спасението на човешката история на тази земя е била вече изработена там (Псалм 89:2).

ПРЕДВАРИТЕЛНО ИЗРАБОТЕНО

Това ни дава възможност да разберем и друг текст в Новия Завет, който като че ли говори, че има само небесно бъдеще, а именно Йоан 14:1-3:

“Да се не смуцава сърцето ви; вие вярвате в Бога, вярвайте и в Мене. В дома на Отца ми има много обиталища; ако не беше така, Аз щях да ви кажа, защото отивам да ви приготвя място. И като отида и ви приготвя място, пак ще дойда и ще ви взема при Себе Си, тъй щото гдето съм Аз да бъдете и вие.”

В светлината, в която разгледахме четирите точки по-горе, сега можем да разберем, че Исус говори не само за небесно бъдеще, а както самият Той го нарече, подготвяне в небето. Много работа трябва да се свърши преди Господ и всички членове на семейството Му да са готови да живеят заедно в обновения свят.

В Холандия има фабрики, от където можете да си закупите предварително изработена къща. Само да решите да я купите, те ще дойдат и ще я сглобят на вашата земя, понякога за един ден. По същия начин, Господ ще приготви всички стаи и къщи

⁷ The *Evangelical Dictionary of Theology*, p. 500.

на Своето Царство, с всичко, което му принадлежо, още в небето – и тогава ще се върне и ще го установи за един ден, “тъй щото гдето съм Аз да бъдете и вие” (Йоан 14:3).

Ако това обяснение е истина, то ни помага да разберем защо в същата глава движението е в точно обратна посока, тоест от небето на земята. Исус каза: “Ако Ме обича някой, ще пази учението Ми; и Отец Ми ще го обикне, и Ние ще дойдем при него и ще направим обиталище у него” (ст. 23). Дори 2 Коринтяни 5 съответства на това. Там Павел говори за прославно тяло, което в този момент вече го чака в небето, онова, което той искаше да приеме, така че смъртното му тяло да бъде погълнато от живота (5:1-2)

В този момент цялата ни надежда е в Христос, в това, което Той притежава вече (прославно тяло), и в това, което е приготвил за нас; ново съществуване, което ще бъде обновление за сегашните ни смъртни тела. Павел изразява големия си копнеж за този нов живот. Бог го пази за нас в небето, но ние всички ревностно и с голям копнеж продължаваме да го чакаме в деня на Неговото идване (Римляни 8:23). В този ден ще преживеем изкупление, не въвн от телата си, а изкупление, в което нашите тела също ще участват.

Глава шеста – Свършекът (Матей 24)

Обяснихме как има надежда за един свят, който ще бъде роден отново. Съвсем логично е да очакваме въпроса: кога ще се случи това новородение? Как това ще съответства с останалите събития, предсказани в Писанието?

В книгите на диспенсационалисти като Хол Линдзи (*The Late Great Planet Earth*) получаваме пълен сценарий за това как нещата ще се случат. Онези, които мислят като Хол Линдзи, ще отговорят: “Да, ние вярваме във време на обновление на земята и време на възстановяване (Деяние 3:20, 21), което ще се случи след Великата скръб, по време на Милениума. Това ще бъде последният период в човешката история, но той ще завърши с предсказаня огън във 2 Петрово 3, в съдния ден на Господа, когато този свят ще загине. Това последно унищожение ще стане в Деня на Господа, когато Той ще се яви като Съдия на света.”

В края на последната глава, обаче, заявихме, че предсказаното обновление ще бъде в деня на идването на Господа. Всъщност Писанието не ни обещава само временно облекчение за бъдещето на тази земя. Обещанието за бъдещото обновление е много по-дълготрайно, отколкото само за един период или Милениум; това е обещание за цялата вечност. Книгата Откровение завършва с това очакване за ново небе и нова земя за винаги (Откровение 21, 22). Следователно, дори ако вярваме, че ще има “време на възстановяване” или милениум (виж следващата глава), онова, което обсъждаме в тази глава, е много повече.

Когато говоря за тези неща, хората задават въпроса: но нали самият Христос говореше за този последен ден на Неговото идване като “края на света”? В Евангелието на Матей това е един от изразите, които Исус използваше, когато говореше за последното време. Нека да разгледаме тези думи. Ако следваме превода King James, ще открием този израз използван три пъти:

1. В притчата за житото и плевелите в Матей 13:39 Исус говори за “края на света” като времето на жътвата, когато Човешкият Син ще изпрати своите работници да изгорят плевелите и да съберат житото.

2. В разговора с учениците в Матей 24:3 по същия въпрос четем: “Господи, кажи ни, кога ще бъде това? И какъв ще бъде белегът на Твоето пришествие и за *свършека на века*?”

3. В последния стих на Евангелието от Матей четем след последната заповед на Исус Неговото последно обещание: “и ето, Аз съм с вас през всичките дни до *свършека на века* [Амин].”

Тук три пъти срещаме израза “*свършека на века*” и в учението на Исус той е равнозначен на деня на крайния съд (Матей 13) и с Неговото второ идване (Матей 28), така че учениците Му поставиха всичко в едно изречение: “Кажи ни, кога ще бъде това и какъв ще бъде белегът на Твоето пришествие и за *свършека на века*?”

Подготвени от Данаил те очакваха всички събития да се случат в един ден и попитаха Исус: “Кога ще се случи това?”

Отговорът на Исус е забележителен: “Никой не знае, нито небесните ангели, нито Синът, а само Отец.” (Матей 24:36). Въпреки това Той ни разказва много за този “свършек на века” и свързва това учение с притчата в Матей 13, когато казва: “в този ден, когато знаменieto на Човешкият Син ще се появи на небето, тогава Човешкият Син ще бъде видян от всички народи слизащ от небето в голяма слава и ще изпрати ангелите Си с глас на тръба. Това ще бъде денят на Господа.” Той никога не споменава два дни или две идвания. Ще бъде *един* ден, когато ще се върне на земята и това ще бъде последният ден.

Как можем да вярваме в обновлението на този свят, когато Исус използва израза “*свършека на света*”? Много християни са повярвали в унищожението на този свят на основата на израза, който Исус използва, “до края на света.”

Тук сме изправени пред неправилни преводи. Ако четем други преводи, можем бързо да открием, че този израз в превода King James е много съмнителен. Нормално гръцката дума за “свят” е *kosmos* (виж Йоан 3:16) или *ge* (виж 2 Петрово 3:10). Исус не използва нито едната от тях: тук Той използва думата “*aiōn*”. Правилният превод на тази дума е “век”. Исус не говореше за края на света, а за края на историята на падналият човек – “*aiōn*” може да се преведе “период,” “наредба” или “управление.” *Този век* преминава. *В края на този век* Господ Исус ще се върне и ще пожъне жътвата и ще започне “нов век”. Това е стъпка от времето във вечността.

Това ме води до обяснението на първата дума от този израз, а именно *свършека на века*. Гръцката дума тук е *sunteleia*. Коренът на думата е *telos*, което означава не само “край”, а също “предназначение.” Заедно с приставката *sun* свършекът на света не означава “край” като завършек, а “край” като изпълнение на период. За това предпочитам да превода думата *sunteleia* със староанглийската дума “consummation” (*завършек, изпълнение* – бел.ред.) Тази дума обозначава елемента на “изпълнението”; тя не изразява само края – “последната спирка” – на нещата, а постигането на цел, желан край.

Това ни води до едно по-широко разбиране на Исусовото поучение, включвайки значението (смисъла) на този “свършек,” неговото чудо и неговото “разписание във времето.”

1. СМИСЪЛЪТ НА ТОВА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Много важно е да се избере правилната дума в този контекст. Когато чуем за *края* на дадено нещо, заключаваме, че тази дума означава внезапно прекратяване на съществуването. Нещо е било, но сега вече го няма. Когато оста на колелото ми се счупи, това е *краят* на съществуването му като колело. Когато свърши бензинът на моята кола, свършва денят ми за разходка. По подобен начин хората са (недо)разбирали Исусовите думи за края на света. Разбирали са го подобно на механизма на света, който ще постави край на неговото съществуване. Този възглед, обаче, не е библейски. Бог остава верен на създанието Си. Той има план да го спаси и обнови. Удивително е да видим колко пъти четем думата “нов” в Библията; Бог прави нови неща. Той възстановява, обновява, създава наново. Не се отказва от света, който е извратен от греха. Той всъщност го възстановява до неговото първоначално предназначение. В момента на освобождаването затворникът отново се радва на свободата, която е имал преди. В процеса на помирение враждуващите страни са възстановени до първоначалната радост, която са имали в общението си. В процеса на възстановяване създанието ще преживее отново първоначалното си състояние. Всички тези значения са включени в тази гръцка дума *sunteleia*, и това не означава пълно прекратяване на нещата, а обратното, изпълнението на тяхната първоначална цел и предназначение.

Да дадем още един пример: нашата ситуация не трябва да се сравнява с положението на екипажа на средновековен кораб; онези хора са живеели в постоянен страх, че пътешествието им изведнъж може да *завърши*. Според тях земята била плоска и ако някой отидел прекалено близо до нейния краен ръб, можел просто да падне! Библейският възглед за “края” трябва да се сравнява с пътешествие на поклонник (намираме един в Псалм 84), който в края на пътуването достига дългожеланата си цел. Сега най-дълбоките му очаквания ще се изпълнят. Това е библейският възглед за окончателното бъдеще на човечеството. Това не означава провал, а успех! Думата *sunteleia* на *aion* съдържа в себе си всички значения на изпълнение, когато самите ние сме си мислели, че животът ще остане неизпълнен. Това означава пълнота и плодотворност на досега незавършени програми; парчетата от гоблен, които досега са изглеждали само фрагменти, сега са свързани в едно. Това ще бъде също и час на съд. В този съд онези, които от наша гледна точка са били последни, ще се окажат първи, а първите ще се окажат последни. Всички онези, които не са искали да приемат Божието спасение, ще бъдат осъдени, а които са уповали в Христос ще преминат безопасно през огъня. Не само ние самите, а и делата, които сме извършили в света – нашето изкуство и архитектура, нашите градини и градове ще ни следват (1 Коринтяни 3:12-15; Откровение 14:13). Ако осъзнаем това, ще можем да разберем, че светът не отива към нещастен край, а обратното, има предназначение, изпълнено с надежда за този наш свят. Времето ще свърши; Божиите обещания ще се изпълнят. Краят на времето не е краят на света, а изпълнението на Божиите обещания относно света.

2. ЧУДОТО НА ТОЗИ СВЪРШЕК

Чудото на свършека ни се открива в два образа, които Исус използва, за да го обясни. Първата картина се намира в Матей 13:24-30 и 37-43 – притчата за плевелите. Тук Той сравнява тайния, невидим фон на човешката история с преживяванията на един фермер, който пося добро семе на нивата си. Но какво стана? Исус трябва да им е разказал добре позната история за селското общество – неговият съсед и неприятел дойде и пося плевели в сред доброто семе. Това е ситуацията, в която живеем: доброто семе расте с плевелите. Нашият век се характеризира с това състояние: двете растат

заедно и ако трябваше плевелите да се оплевят преди времето да е дошло, със сигурност ще повредим доброто семе. Има два елемента, на които трябва да обърнем много голямо внимание в тази картина на свършека на века:

(1) Той трябва да бъде предхождан от процес, в който и доброто жито, и плевелите растат заедно. Човешката история е важна. Непокорството, беззаконието, тъмните сили от една страна и вярата, покорството, божествено вдъхновените растения от друга страна, трябва да дадат плод.

(2) Събирането на доброто жито на снопи е по заповед на Господаря на жътвата. Той ще използва тази жътва в царството, което изгражда. Целите Му са изпълнени, всичко е завършено сега. Представите за Неговото крайно дело при свършека са винаги радостни, независимо дали четем за жътва или сватбено празненство. Ще има болезнени моменти за онези, които съзнателно са избрали погрешната страна и са се присъединили към Врага. Въпреки това, това не би могло да помрачи радостта на онези, които са намерени в Христос. Това е освобождение. Ние вече не сме заплашвани от смърт и разрушение от “синовете на лукавия.” Тази същата двойствена характеристика се намира също и във втория образ, който Исус използва, за да опише края на века. Според Матей 24:8, той може да се сравни с болките на жена, която ражда. Войни и слухове за войни, глад и земетресения са като началото на родилни болки (Матей 24:4-8). Така че има болки и ще има болки; болките обаче не са конвулсиите на агонизиращата земя, те са родилните болки, предшествващи и всъщност причиняващи раждането на ново творение. Това е причина за голяма радост.

3. ВРЕМЕТО НА ТОЗИ СВЪРШЕК

Ако Бог действително е обещал велико бъдеще за този свят, ние имаме правото да попитаме заедно с учениците: “Кога ще се случи всичко това?” Първият отговор беше: в деня на Неговото идване. Тук говорим за Матей 23:37-39 – Исус се обръща към Ерусалим: “ Колко пъти съм искал да събера твоите чада, както кокошката прибира пилците си под крилата си, но не искахте! Ето, вашият дом се оставя пуст.” Това е свят на осъждане, но Исус веднага добавя нов елемент към Своето послание за осъждане, и това е едно много радостно обещание, “Защото ви казвам, отсега няма вече да Ме видите, до когато кажете: Благословен Който иде в Господното име” (ст. 39). Тук Той говори за завръщането Си. Всъщност Господ Исус никога не говори за Своето “завръщане,” а винаги за своята *parousia*, Своето “идване.” По онова време думата *parousia* е била много добре позната дума, изразяваща влизането на новокоронясан цар в градовете под негова власт; той бива приветстван там като новия владетел. Исус обеща, че след времето на съда, който ще засегне Ерусалим (което се случи през 70 г. от Хр.), Той ще се върне и ще се изяви като Цар на света. Когато заяви това, учениците любопитно Го запитаха: “Кажни ни, Господи, кога ще се случи това?” Тогава Господ Исус дава отговор, който може да бъде разбран само ако знаем нещо от съдържанието на книгата на Данаил.

Данаил е единственият пророк, който използва израза “последно време” или “края на времето” (гл.11:35, 40; 12:4, 9). Този израз е подобен на Исусовите думи *sunteleia tou aiōnos*. В гръцкия превод на текста от Данаил има израза *sunteleia tou kairos*. И *kairos*, и *aiōn* означават “век.”

В цялата 24 глава на Евангелието на Матей Исус свързва поучението Си с пророчеството на Данаил (сравнете Матей 24:6 и Данаил 2:28; Матей 24:10 и Данаил 11:10 и Данаил 11:41; Матей 24:15 и Данаил 12:11 и 11:31; Матей 24:21 и Данаил 12:1).

Когато се сравняват внимателно тези глави безспорно с вижда, че Исус е имал предвид Данаил 11 и 12, когато отговаря на учениците си. Какво каза Той? Накратко: Онова, което Даниил предсказва като бъдещо събитие, последното време, от сега нататък е настояща действителност. Данаил пророкува, че “последното време,” което идва, се характеризира с голяма скръб (12:1). Исус казва на учениците Си: това започва сега. От сега нататък трябва да очаквате тези “знаци на времето” (както са наречени) да се сбъднат.

В книгата на Даниил и в други еврейски “апокалиптични писания” това конкретно схващане за “последните времена” се приема за периода, който предшества идването на Месия. Този период трябва да се характеризира (и така и да се разпознава) със знаци като войни и слухове за войни, глад, земетресения, бунт против Бога и издигането на анти-месия, и време на велика скръб.

“Диспенсационалистичното” разбиране на Даниил “покръства” този еврейски възглед като заявява: тези неща се очакват в бъдещето. Обаче, когато четем отговора на Исус на въпроса на учениците в Матей 24, Той всъщност казва: от сега нататък последното време е дошло. Внимавайте; от сега ще има войни и военни слухове, глад и земетресения, но това още не е краят. Първо благовестието трябва да се проповядва на всички народи. Ще дойде съд над Ерусалим и думите на Данаил ще се изпълнят; и тогава знаменията на *parousia* ще се изяви на всички народи. Тогава Човешкият Син ще изпрати ангелите си да пожънат жътвата (24:31). А кога ще дойде *онзи ден*, “никой не знае, нито небесните ангели, нито Синът, а само Отец” (36). Това е тайна само на Бащата.

В този възглед последното време е целият период между първото и второто идване на Христос.

Това съвпада много добре с учението на Павел, когато говори за “нас, върху които са стигнали последните времена.” (1 Коринтяни 10:11) В първото си послание апостол Йоан пише: “Дечица, последно време е; защото както сте чули, че иде Антихрист, и понеже сега има много антихристи, от това знаем, че е последно време” (1 Йоан 2:18). Апостол Петър писа: “А краят на всичко е наближил”(1 Петрово 4:7). Те всички разбираха учението на Исус по този начин, че периодът между първото и второто идване на Христос е последното време, което беше предсказано от Даниил.

Следователно Църквата на Христос не трябва да чака “последното време” да се яви, като че ли това е период, който тепърва предстои. Не, времето, когато Христос привлича всичко при Себе Си, е вече дошло. В наши дни можем да наблюдаваме тайната на беззаконието; то вече действа (2 Солунци 2:7). Имало е антихристи в миналото, има ги и в настоящето сред нас (1 Йоан 2:18). Сега всяко нещо носи белега от тежък натиск върху вярващите да оставят вратата си и да следват светски “Христос,” който обещава по-добър свят. По същия начин и днес наблюдаваме явяването на “човека на беззаконието” с лъжливи знамения и чудеса!

Но нека да се върнем на въпроса: Кога ще дойде свършекът на нашият век? Новият Завет казва, че това може да стане всеки момент. “Бъдете готови,” “никой да не ви заблуди,” “не скърбете,” поради нещата, които може да ви сполетят. Бъдете готови да посрещнете вашия Цар. Това е посланието на Исус и към нас днес.

Това ме довежда до един личен въпрос към всеки читател, стигнал до тази точка на моята книга. Как сте подготвени *вие* точно сега? Мислите ли, че сте добре подготвени в правилните есхатологични възгледи?

Самият Христос отговаря на въпроса на учениците Си с изследващ въпрос, зададен на всеки един от тях: “Кой тогава е верният и мъдър слуга...?” Дали това е

онзи, който е зает с изчисляването на схемата на Христовото второ идване, така че знае, че то ще стане след 1260 дни, или след още много години? Не, мъдрият слуга е този, който, знаейки, че Господ може да дойде *всеки момент*, използва отговорността си правилно. “Кой е, прочее, верният и разумен слуга, когото господарят му е поставил над домочадието си; за да им дава храна на време? Блажен е оня слуга, чиито господар, като си дойде, го намери, че прави така” (Матей 24:45, 46). Как използваме нещата, които Бог ни е поверил? Това ще бъде въпросът, който Господ ще ни зададе, когато се завърне.

Това е призив за добро настойничество и обществена отговорност! Колко отговорни сте били във взаимоотношенията си с вашите близки, които са бедни, угнетени или несправедливо отблъснати? Съзнателно заявявам това в цялостния смисъл; Бог ни е поверил грижата за всички ближни – стари и бедни хора, неродени деца – включително грижата за животните в небето, морето и на земята (Битие 1:28). Колко зле сме се отнасяли към тях, когато си помислим за видовете животни и растения, обречени на изчезване.

Следователно, радостното послание, че денят на великият свършек е близо, също представлява и призив: покажете плодовете на покаянието! Може би си мислите: “какво мога аз да направя относно замърсяването или бедността или липсата на човечност по целия свят?” (Матей 14:17) Онова, което имате, определено ще е малко, за да излекувате целия свят. Това, обаче, не е наша работа. Ние трябва да се заемем с това, което е наша отговорност. Църквата на Христос трябва да бъде съзидателна общност, която – разбира се, в малък мащаб – показва истинска грижа, “човечност,” истинска намеса в политическото правосъдие и видима грижа за света. За тази цел Духът беше излян върху нас; Той ще ни даде способност и сила да дадем първите плодове на идващото Царство.

Глава седма – Милениумът (Откровение 20)

Когато Исус говори за края на века като завършек на историята и когато ние вярваме, че това ще бъде моментът на обновяване на земята, както е обещано в Римляни 8, съществува основателния въпрос: какво да кажем тогава за Милениума? Това ли ще бъде моментът, който ще отбележи началото му? Какво представлява всъщност Милениумът?

В Откровение 20 глава четем, че в края на века дяволът ще бъде вързан за хиляда години. Този период от хиляда години е наречен “Милениум.” В буквален смисъл за Милениума се говори само в Откровение 20 глава. Как обещанието на това видение се отнася към предмета на книгата, обновяването на земята и всички създания по нея?

Има няколко текста в Писанието, които са били тълкувани по различни – често противоположни – начини, както тази конкретна глава на Откровение. Много християни вярват, че ние трябва да четем главата за Милениума като периода в историята, когато народите са бивали кръщавани и християнството е било силно. Повечето реформистки християни, продължаващи да поддържат тази традиция, вярват, че *този* период на “християнизация” вече е отминал. Това тълкуване е наречено “а-милениалистично.” Милениумът не съществува сега. (Гръцката представка “а” означава “не-.”)

Друг начин да се чете Откровение гл. 20 е да се вземе това като обещание, което ще се изпълни в бъдещето, когато Исус се върне. Християни, които вярват в това, прилагат много от обещанията към този бъдещ “златен век.” Хората, които поддържат тази теологична позиция, се наричат “пре-милениалисти.” (Представката “пре” означава “преди”; Исус ще се върне преди началото на Милениума.)

Трети начин на разбиране на тази глава е тя да се приеме като бъдещ период в човешката история, който ще предшества Христовото завръщане. Това тълкуване обикновено гледа на Милениума като на време за събуждане и съживление, което ще обнови народите и ще свърши в крайна кулминационна точка, когато Исус се върне. Това разбиране е наречено “пост-милениалистично” (от “пост”, което означава “след”; Исус ще се върне след Милениума).

КАК СЕ ТЪЛКУВА ПРОРОЧЕСТВО?

Първо, кратко обяснение за начина, по който трябва да тълкуваме пророчествата и виденията.

Голяма част от Библията идва до нас под формата на пророчество. Всъщност, апостол Петър веднъж нарече цялото Писание пророчество (2 Петрово 1:20). Библията е наречена пророческа, защото нейната цел е да даде “фон” – информация за това как Бог се е намесвал и се намесва в събитията на човешката история. Това в светските исторически книги би било описано хоризонтално. Пророчеството има функцията на рентгенова снимка.

Понякога пророчеството говори за миналото (Исаия 1, Езекиил 20, Откровение 12); понякога за настоящето (Исаия 5; Откровение 5), понякога за бъдещето (Исаия 2; Матей 24; Откровение 20).

Когато пророчеството говори за бъдещето, то има същата функция, както когато говори за миналото, именно, да отвори очите ни да видим как Бог присъства в бъдещите исторически събития. Целта не е да задоволи нашата любопитност или да ни даде подробно описание на това, което ще стане. Не, целта е да разпознаем действията на Господа, когато нещата се сбъдват.

“Затова от древността ти обявих тия неща, преди да станат прогласих ти,” казва Господ (Исаия 48:5). Защо Господ открива тези неща преди да се сбъднат? Отговорът е: за да знаете в момента, когато това се случи, че Аз съм, който правя това (48:6). Пророкът не е предсказвач или оракул с кристална топка. Неговите думи трябва да служат за фар в бурното море на бъдещите събития, пръскащи светлина върху историческото развитие във времето, когато всичко се сбъдва.

В книгата на Джон Уайт *The Tower of Geburah* една от основните фигури (Лиза) получава специален камък (синия камък на Машал), който трябва да използва във време на трудност, като го окачва около шията си. Тогава той има силата “да изявява скрити неща.” Пророчеството е предназначено да има това могъщо действие. Веднъж “окачили го около шията си,” ние виждаме скрития фон на човешката история.

ПРИМЕРЪТ НА МАРИЯ

В евангелието на Лука четем, че Мария получаваше пророчески думи и всеки път “спазваше всички тия думи, и размишляваше за тях в сърцето си.” (Лука 2:19). Сигурен съм, че тя не схвана цялото значение на пророчеството на стария Симеон, когато той каза, ”и на сама тебе меч ще пронизе душата ти” (Лука 2:35).

Но предназначението на това пророчество не беше гадателство. То беше предназначено да бъде дълбоко просветително и насърчително пророчество, което в момента, в който се сбъдне, да даде голяма утеха на Мария. Тогава тя ще знае: “болезнено е, но аз зная на основата на това пророчество, че това е част от Божия план!”

Ако пророчеството трябва да има този ефект, ние не трябва да обръщаме такова изказване във вид “сценарий,” макар и като вярващи сме сигурни, че то се отнася за действителни исторически събития. Не, ние трябва да пазим тези думи и да ги обмислим в сърцата си... и когато дойде времето те да се сбъднат, ще разпознаем и кажем с почитание: “това е от Господа.”

Друго усложнение, когато се сблъскаме с пророчество, е, че то не е същото като предсказание. Когато предсказанието се сбъдне, то свършва, а пророчеството има повече от едно изпълнение. Добър пример е Йоан 19:37, където е цитирано пророчеството от Захарий 12:10: “И те ще погледнат на Мене, Когато прободоха.” Откровение 1:7, обаче, ни учи, че това пророчество има измерение, което все още не е изпълнено. Крайното изпълнение ще бъде когато Исус се върне, и всички народи Го видят.

Това разбиране ни помага да бъдем внимателни, когато съпоставяме различни тълкувания на пророчески текстове от Писанието. Не трябва да се преиграва с едно тълкувание срещу друго. Възможно е всички те да са правилни по същия начин, както Йоан 19:37 и Откровение 1:7, като и двете са истинско изпълнение на Захария 12:10. моето впечатление е, че същото важи и за пророчествата относно Милениума.

КАК СЕ ТЪЛКУВАТ ВИДЕНИЯ?

Не всички пророчества идват до нас чрез устно описание. Много от тях са дадени чрез видения. Това важи за по-голямата част от Откровение. Откровение 20 също е видение; вижте добре познатия израз, “и видях...,” което описва видение (ср. 1:10-11). Видението не е описание на бъдещи факти по начина, по който летописите представят минали събития. Когато четем, че “небесните звезди паднаха на земята, като когато смоковница, разклащана от силен вятър, мята неузрелите си смокини” (6:13), или за конете, чиито глави “бяха като глави на лъвове, и от устата им излизаше огън, дим и жупел” (9:17), то читателят, който приема това като фотографски запис на видима реалност е сгрешил. Бъдещите събития тук са предсказани символично. Понякога можем да разберем символиката; числото 1000 например, е 10 пъти по 10 пъти по 10, или 10^3 , което има идеята за Божието Триединство, свързано с числото 10, което винаги означава пълнота. Така хилядагодишният период е цялостен и Божествен период, в контраст със скъсения период на Антихрист, което е отново символично с числото $3\frac{1}{2}$ (половината на числото седем).

Когато тълкуваме видение, не трябва да прилагаме законите на историографията, а тези на тълкуванията на сънища. В съня малката подробност може да притежава голямо значение, като неочаквания цвят, странен звук, и т.н. Не всички тези подробности имат значение, обаче. Начинът да разберем това е да се запитаме по-късно: какво чувство породи в мен това, което видях? В действителност винаги значението на съня се открива когато чувството (усещането), изразено в този конкретен символ, се открие. Основният принцип на тълкуването е асоциацията. Така трябва да тълкуваме Йоановото видение, задавайки си въпроса: Какви асоциации поражда тези образи? Те могат да породят чувство на страх, надежда, отчаяние или гняв.

ОТКРОВЕНИЕ: БОЖИЯТ ЧАСОВНИК

Сега ще се върнем на тълкуването на Откровение 20. Когато изучаваме този текст в контекста му, ще забележим, че той се намира в серия от стихове, които започват с израза: “и видях...” Тази серия от видения започва в глава 19 стих 11: “и видях небето отворено.” Това ни напомня за началото на книгата, защото още първото видение също започва с: “След това видях, и ето врата отворени на небето” (4:1). А сега Йоан гледа и поток от видения се откриват пред очите му: всяко видение започва с думите “и видях...” (19:11, 17, 19; 20:1, 4, 11; 21:1; седем видения общо).

Това ме води до първото откритие: видението, което се занимава с Милениума, не е само, а е част от серия от седем видения, която започва с изобразяването на Победителя, яздец своя бял кон (19:11, сравни 6:2). Седемте видения заедно описват Последния Господен ден. Това е моментът, който самият Исус описа в притчата за плевелите сред житото (Матей 13:24-30). Това е денят на *жътвата*. Ако това е истина, всички предходни глави (Откровение 5:1-19:11) би трябвало да се разглеждат като описание на процеса на *узряване*, което предхожда денят на жътвата. Този процес на узряване е описан под формата (схемата) на циклична серия от събития, символизиращи три пъти чрез седем печата, седем тръби и седем чаши; всяка серия описва подобни събития, отнасящи се за периода на узряване, и всяка серия от седем изобразява събитията, които са описани по по-катакличен начин, отколкото в предишните серии. Тези цикли трябва да се разглеждат като вид спирала; или с други думи, като голямата стрелка на часовник. Всеки път, когато седмият печат/тръба/чаша се вижда, изглежда, че това наистина е край, като че ли голямата стрелка докосва числото 12 на циферблата; но пак продължава, защото малката стрелка очевидно не е стигнала до решителния час. На Божия часовник се появява нов час... Тази схема продължава до глава 19 стих 11, когато нова серия от събития описва крайния ден на жътвата. Сега действително часовникът е ударил решителния час, малката стрелка сочи числото 12 на циферблата!

ГОСПОДНИЯТ ДЕН

В глава 20 като част от Господният Ден четем за настъпването на един интервал (междинен период от време). Внезапно осъзнаваме, че идеите ни относно Денят на Господното идване изглеждат твърде опростенчески, като че ли целият процес на осъждане и изцеление трябва да стане в период от една минута или буквални 24 часа. Когато Господ се връща, Господният ден се оказва световен, поразяващ, “поглъщащ времето” и много сложен процес. Какво друго да очакваме, тъй като Той няма просто да изгори или разруши света, но ще изцели, обнови и преобрази света заедно с всички народи? В края на книгата Откровение истинността на този мироглед е доказана в особеното описание на Господния Ден. Ако трябва да спасим пътниците на потъващ кораб, това ще ни отнеме само минути. Ако искаме да спасим целия кораб, това отнема значително повече време.

Велико чудо е да прочетем в Откровение глава 20, че ще отнеме доста време на Господа, за да преобрази историята на всичките народи по земята. Това е начинът, по който трябва да четем 20 глава. Господ ще вземе пълен период от време (10 x 10 x 10), за да осъществи Своите обещания. В Откровение 20 четем две неща:

А. ДЯВОЛЪТ Е ВЪРЗАН

Във видението си Йоан вижда ангел, слизащ от небето; “Той улови змея, старовременната змия, която е дявол и сатана, и го върза за хиляда години,” (Откровение 20:1,2). Набляга се на това действие на вързване на дявола. Сатана е хвърлен в бездната, заключен и запечатан в нея: “за да не мами вече народите” (ст.3).

Наистина, това видение събужда в нас чувство на огромно облекчение. Внезапно осъзнаваме колко усилено всички народи са били мамени от Божия враг. Той е бил скритата сила зад всички техни войни и избивания. Лъжливи религии, идоли и идолопоклонничество са причинявали поток от страдание и зло през вековете. Дори и св. Августин не може да ме убеди, че някога е имало период, в който дяволът е бил вързан (сравнете 1 Петрово 5:8). Откровение 20 казва, че в Божия последен ден на жътва ще има време на изцеление за всички народи. Бог не смята, че единственото предназначение на историята на земята е да създаде индивидуални вярващи. Точно обратното, историята и обществото, с всичко, което някога са произвели, ще бъдат подложени на освобождаващ процес, преди последния съд и момента на прославяне. Това е начинът, по който трябва да четем видението за Милениума.

Б. ПОСЛЕДНИТЕ ЩЕ СТАНАТ ПЪРВИ

Едновременно с вързването на дявола четем, че мъчениците ще бъдат възкресени от смъртта и ще седнат на престоли. Много е трудно да си представя тази част от видението. Как ще се случи това в историята? Мъчениците ще възкръснат от смъртта в първото възкресение. Това елит ли е, отбрано общество? Дали “обикновените” вярващи ще ги последват по-късно? Това физическо “съживяване” ли е или в духовния свят? На земята ще стане това или на небето?

Едно е сигурно: те ще царуват с Христос като царе. Това трябва да се подчертае. Това е усещането. Размишлявай за правилото, което трябва да използваме, когато се занимаваме с тълкуването на видението. Усещането тук е на пълно удивление. Онези, които са били угнетявани, тук са царе. Тези, които са били презрени в очите на света, тук се оказват истинските наследници. Презрените ще получат висока почит. Внезапно последните се оказват първи. Властта да съдят е дадена на тях. Старозаветните съдии не раздаваха наказания, както разбираме функциите на нашите съвременни съдии; по-скоро те бяха онези, които спасяваха Израел от неприятелите му. Ударението беше преди всичко върху тяхното възстановително дело. Истинският съдия наистина наказва престъпника, но също се опитва да поправи разбитите взаимоотношения и да премахне злото, последвало от извършеното деяние.

Когато се върнем на това видение и осъзнаем, че Милениумът ще бъде един усилен период на изцеление, трябва поне да зададем много въпроси: Това ще бъде част от Господния Ден, но колко дълго ще продължи? Тези хиляда години определено трябва да се смятат за символични: този период означава време, което ще бъде съвършено за Триединният Бог, за да извърши делото си на крайно освобождение на народите от техните дълбоки рани, които са били нанесени по времето на господството на Сатана. Периодът *не* се отнася за новата земя, която е обещана. Той все още не означава пълно спасение или Божието царство. То ще се яви след този период. На края Сатана ще получи още една последна, но безнадеждна възможност да се върне на сцената. Той ще бъде победен. Крайният съд ще започне и новото небе и новата земя ще се явят (21:1). Важно е да отбележим, че това ще бъде времето, когато *всички* Божии

обещания ще бъдат изпълнени; всички обещания относно Царството на Мира и Справедливостта ще станат се сбъднат. Аз имам Гръцки Нов Завет, където в полето се отпечатани всякакви видове препратки към други стихове. Забележително е колко малко препратки от писанията на пророците и апостолите са отпечатани в полето до текста от глава 20, занимаваща се с Милениума. Обаче в полето на глава 21 има “поток” от препратки до почти всички старозаветни пророци: Исая 25, 35, 40, 55 и 65; Езекиил 37; Захария 14 и др. Всички тези пророчества ще се изпълнят в идещия свят, когато небето и земята ще бъдат едно. Кога ще бъде това обновяване на земята? Библейските обещания за славното бъдеще само за Милениума ли се отнасят?

Видяхме, че отговорът на този последен въпрос е “не.” Милениумът може да се разглежда като предварително изпълнение, представено като най-необходимата изцелителна операция, събуждаща в нас чувство на облекчение и удивление.

Господният Ден определено не трябва да се очаква само в атмосфера на страх и трепет. Думата означава завършен период, който ще подготви пътя за крайното и решително идване на Божието Царство. Холандският теолог Абрахам Куйпер дава същото обяснение и е на мнение, че той няма да отнеме дълго време в историята.⁸ Той е един интервал. Крайното изпълнение (свършек) ще дойде, когато е установена новата земя, преминала вече през този дълбок съдебен процес. “Старото” небе и “старата” земя (доколкото те са били под проклятие, виж Битие 3:17) изчезват от Божието присъствие и няма да се видят повече. Това изразява силата, с която Божият съд ще унищожи всичко, което е замърсено от греха. Но какъв изумителен е резултатът от това! Не чисто нов (*neos*) свят, а *обновен* (*kainos*). Всички народи и техните култури ще намерят място в него (21:16), след като са били пречистени (21:17). Там ще бъде обновената природа (22:1,2), този път раждаща плод *дванадесет* пъти в годината (22:2)! Разкритото съдържание на Откровение 21 и 22 трябва даде отговор на дългия спор дали земята ще бъде унищожена или преобразена. Преобразяването ще стане навсякъде, *където има проклятие*. Затова завършвам тази глава с добре известните думи на Айзък Уотс:

“Радост на света! Господ идва... повече няма да растат грехът и мъката, нито тръни да растат по земята. Той идва да излее Своите благословения навсякъде, където има проклятие.”

Преобразяването ще роди нов свят, който е бил в Божия ум в самото начало на създанието.

Глава осма – Прославянето (Откровение 21)

Последното и крайно видение на Йоан е видение, в което той вижда Святия Град, Новия Ерусалим, *слизащ* от небето, подготвен и готов като невеста, облечена да посрещне своя съпруг (21:2).

Подчертах: *слизащ*. Подзаглавието на тази книга е един въпрос: “Небето ли е нашето бъдеще?” Тук в края четем отговора на този въпрос. Йоан вижда как в края на историята, след крайния съд, небесният град слиза. Последното обиталище на Господа и невестата Му, цялото тяло от вярващи, е земята. Когато Йоан вижда това да става във видението, той чува силен глас, говорещ от престола: “Ето, скинията на Бога е с хората;

⁸ Той го смята за въпрос само на дни. (Abraham Kuiper, *Van de Voleinding*, Vol. IV, p. 349.)

Той ще обитава с тях; те ще бъдат Негови хора” (ст.3). Ако запитаме как ще стане това, получаваме много ясен отговор за това, което няма да бъде: няма да има грях, смърт и разрушение; те ще бъдат премахнати от земята. Няма повече скръб, няма повече болка. Самият Бог ще ни утешава, както майката своето малко: “Той ще обърше всяка сълза от очите им, старото изчезна” (ст.4).

Когато обаче попитаме позитивно как ще изглежда светът, когато проклятието бъде премахнато, получаваме отговор под формата на описание. Не: поток от символични образи за кристален град, златни улици, бисерни врати ни напомнят за факта, че ние не сме в състояние да разберем напълно какво означава прославен свят. Какво означава, че ще бъдем прославени и дори че цялата земя ще се изпълни с Божията слава (Римляни 8:30; Числа 14:21; Откровени 21:11)? В тази последна глава ще разгледаме този въпрос.

ЗНАЧЕНИЕТО НА ДУМАТА “СЛАВА”

В Старият Завет еврейската дума за “слава” (*kabod*), буквално означава: тежест. Дори и днес има страни в Африка и на Изток, където мъжът с тежест е мъж със власт и достойнство. Това е било така и в старите времена, така че “тежест” става синоним на достойнство, богатство и върховна власт. Яков беше такъв човек, “понеже той взе всичко, което беше на баща му и го промени в слава” (Битие 31:1). Това означава богатство, собственост и сила.

Думата “слава” се използва специално за царете. В Матей 6:29 четем за Соломон “в цялата си слава.” Думата се използва за царе за да се обозначи тяхната висша власт, върховно достойнство и всичко, което съставлява величието на един цар, като красиви здания и царски дворци (вижте Матей 4:8).

БОЖИЯТА СЛАВА

Това е причината думата “слава” да е най-използваното описание за Божията действителност. Тя понякога е почти тъждествена със самия Господ. Когато Моисей попита “може ли да видя славата ти?” (Изход 33:18), той питаше дали може да види самия Господ. Когато Господ се яви, явява се Неговата слава (Псалм 102:16, 17; Агей 2:2, 4; Изход 1:28). По този начин Библията ни учи, че появата на Господ Бог на Израел е царско явяване, с величие и власт: ето Създателят и Собственикът на Вселената. В същото време славата на Господа е действителност, която блести чрез всичките Му дела. Тя е видима тук и сега във всички неща, които Бог е направил. Те изразяват Неговия характер (Псалм 145). Отново Библията ни показва, че Бог е иманентен и трансцендентен едновременно (виж Глава Първа). Славата Му е над всичките Му дела и в същото време съществува скрита слава, скрита в Бога. Това е защото Господ се оттегли от създанието Си, когато човекът въстана против Него.

ЧОВЕШКАТА СЛАВА

В Старият Завет четем, че Бог е дал слава на човека (Псалм 8:5). Това е обяснено в следното изречение: “Поставил си го господар над делата на ръцете Си” Тук отново виждаме, че слава означава власт и величие, с всичко, което ѝ принадлежи, като собственост и красота, богатство и власт. Отново сме поразени от факта, че тази човешка слава не е небесната слава; отнася се за земята и мястото на човека сред

създанията (Битие 1:28). Тя трябва да се изяви по начина, по който той ще изгражда общество и ще управлява земята. Тя трябва да отразява славата на Бога, неговия Баща, който е единственият истински Собственик и Създател. Това е значението на библейския израз, че човекът е създаден по Божия образ.

СЪСРЕДОТОЧЕНОСТ ВЪРХУ ЧОВЕКА

Когато човекът се разбунтува против Бога, той не изгуби напълно славата си. В един бунтовник все още можете да се възхищавате от гения на неговото ръководство и способности. Само че сега това е съсредоточено върху човека; и сега знаем, колко много това навреди на създанието. Онова, което той изгуби, обаче, е Божията чистота и святост. Новият Завет идва с една наистина добра вест, когато ни учи, че човекът ще бъде обновен! Чрез вяра в Господ Исус и чрез ходене в Него, ще бъдем променени в слава (2 Коринтяни 3:18). Това има настоящо и бъдещо действие. Тук и сега ще получим нов начин на отношение с хората и нов начин за управляване природата. Този път с покорство и любов от Христос. Крайното обновяване в слава е бъдещо обещание (Римляни 8:18).

СЛАВНО БЪДЕЩЕ

Когато говорим за прославно бъдеще, говорим на библейски език. Наистина, Павел ни учи, че ще бъдем прославени: “които оправда, тях и прослави” (Римляни 8:30). Това прославяне не означава загуба на създанието. Точно обратното. Създанието беше прославно от самото начало, както Псалм 8 казва. Славата на Бога – в смисъла на това царско величие и богата съзидателност – е видима във всичките Му дела (Псалм 145:10-11). Човекът първоначално беше отражение на тази слава (Битие 1:28). Когато грехът навлезе в света не остана много от тази слава. Човекът изгуби господството и стана подвластен на смъртта, като природата стана негов враг и Бог престава да обитава между хората Си, както в Едемската градина.

Следователно възстановяването в слава никога не означава отделяне от земята и участие в небесния живот. Това е възстановяване на Божия първоначален план. Човекът е обновен до образа на Бога чрез вяра в Христос. Това е изразено като възстановяване на неговото служение като Божий управител над този свят. Истинска слава в Писанието винаги означава да имаш царско господство с всичко, което е свързано с него. Така че прославяне има вече тук и сега (2 Коринтяни 3:18). Но крайното прославяне все още ни очаква когато Христос се върне (Римляни 8:30). В този момент цялото създание ще участва във обновлението. Това ще бъде толкова радостно събитие, че дори всичките ни страдания не заслужават да се сравнят със славата, която ще ни се открие (Римляни 8:18).

ИСУС КАТО ВЪЗКРЕСЕНИЯТ ГОСПОД Е НАШИЯТ ПРИМЕР

Когато Исус беше прославен, Той не стана някой напълно различен. Хората го разпознаха (Лука 24:31; Йоан 21:7); но в същото време Той вече не участваше във времето и пространството както останалите земни създания. Той можеше да влезе в стаята, когато вратата е заключена (Йоан 20:19), и имаше моменти, когато собствените Му ученици не го разпознаваха (Йоан 21:3). Това е причинено от факта, че имаше тържественост, достойнство, “възвишеност,” които ги впечатлиха учениците толкова

много, че трудно се осмеляваха да Го попитат кой е, въпреки че знаеха, че е Господ (Йоан 21:12).

Не мога да го определя с други думи, освен да кажа, че Той участваше във величието на Бога, Който е превъзходен над Своето създание и Своите закони. Той е извън времето и пространството. Можем ли да си представим какво означава това? Нормалната триизмерна реалност беше обгърната от многоизмерната действителност на Божията слава. Това се случи вече веднъж на Исус, на планината на преобразяването. Това даде на Петър и другите апостоли толкова дълбока радост, че те искаха да стоят там, въпреки че бяха и изплашени (Матей 17:4). Писанието ни учи, че същото страхопочитание и радост имаше след възкресението на Христос (Лука 24:37). Това вдъхваше страхопочитание в хората.

Аз харесвам да разсъждавам относно прославянето от гледна точка на природните науки. Нека да си представим, че нашият триизмерен свят ще получи четвърто, или пето или шесто или седмо измерение. В този случай нашият триизмерен свят ще присъства напълно в многоизмерния, както две измерения напълно участват в триизмерния свят. Приемствеността е гарантирана, точно както триизмерното тяло на Христос напълно участваше в прославленото тяло, с което се яви на учениците си. Дори яде риба пред очите им (Лука 24:43). И в същото време беше доста различен (сравнете К. С. Луис *Обикновено християнство*, стр. 141).

ПРОСЛАВЯНЕТО НА ЦЪРКВАТА

Стъпката от Исусовото възкръснало тяло към тялото на вярващите, Неговата невеста, не е голяма. Тук ще видим същия вид преобразяване. В Откровение 21, Йоан е поканен да отиде и види прославленото тяло на Христос; “Ела и ще ти покажа невестата, жената на Агнето.” Йоан ни казва, че Духът го е взел: “...и отведе ме чрез Духа на една голяма и висока планина, и показа ми светия град, Ерусалим, който слизаше от небето от Бога, и имаше божествена слава като светеше.”

Действието на Божията слава върху Новия Ерусалим е, че тя не показва тухли, а скъпоценни камъни; портите и камъните в основата говорят езика на Божията вярност. Под тежък натиск камъните се превръщат в скъпоценни камъни! Градът е съвършен квадрат, като символ на равновесна хармония, характерна за мира, шалом. Скъпоценните камъни и златото ни учат: това е богатство отвъд нашите представи. Не може да се обясни със светски език, напълно е извън този свят. Въпреки това то съдържа всичко, което е истинско и красиво тук. Четем за дванадесетте племена на Израел и дванадесетте апостоли и за царете на всички народи, донасящи своите богатства в града. “Народите ще донасят в него славните си и ценни неща. И в него никак няма да влезе нещо нечисто, нито оня, който върши мерзост и който лъже” (21:24 – 27). Тези стихове не трябва да се разбират, че езически народи ще продължават да съществуват, плащайки данък на новия Ерусалим. Не, това означава, че крайният резултат от всички земни общества ще присъства в него, изчистен и измит в кръвта на Агнето. Също така, църквата ще бъде представена без петно и без бръчка.

ПРОСЛАВЯНЕ НА СВЕТА

Ако продължим да четем по-нататък, в глава 22 виждаме земята с нейните реки и плодоносни дървета. Първо Йоан вижда само невестата на Христос, новия Ерусалим (ст. 9), тогава неговото видение се разширява: всичките изкупени земни царе и народи в

този небесен град, слязъл долу на земята (ст. 24-27). Най-накрая четем за реки и плодоносните дървета. Едемската градина се завръща. Живата вода *блестяща* като кристал ни напомня за Фисон и Гион (Битие 2:11-13). Тези имена означават “блестящ” и “пръскаща.” Дървото на живота също се завръща, този път не едно, а много и на двете страни на реката. Изглежда, че всяко дърво се е превърнало в дърво на живота. Видението показва пример за природа: тези прославени дървета не раждат само плодове, но произвеждат листа с изцелителна сила.

Отново трябва да осъзнаем, че това е видение и неговият език е символичен. Макар че тези символи имат смисъл, те изразяват необяснимото, прославянето на природата и пълното изцеление на всички народи. За нашите умове това не е разбираемо: много неща изглеждат необратими, изчезването на различни видове животни, разрушаването на природата и ужасните резултати от толкова много войни и несправедливост, които така са наранили народите. Тук Господ ни обещава пълно изцеление. Дори най-дълбоките рани ще бъдат премахнати. Представете си какво означава това за жертвите на Сталин и Хитлер. Ако раните на всички народи бъдат изцелени, това дава надежда на онези неизброими хора, които са били пожертвани на олтарите на жестоки диктатори в тоталитарните системи!

ЕПИЛОГ

Накрая: какво е призиванието ни, ако очакваме такова бъдеще? Тезата на тази книга е, че бъдещата ни надежда е основата на нашите дела. Проповядването на благовестието е първото ни призвание, защото децата на Адам трябва да бъдат доведени до ново взаимоотношение с Бога като техен Създател и Изкупител чрез Христос. Това включва, второ, призвание да упражняваме господство над земята и да бъдем настойници над всичко, дадено ни от Господа. Трето, обкръжени от социална несправедливост християните трябва да станат и да говорят! Възгледът на тази книга за бъдещето на този свят като Божие създание няма да остане без последствия върху поведението ни. Има значение дали вярваме, че ще има цялостно прекъсване и пълен прелом, или че Бог ще изгради там нов град с камъни, които са приготвени тук, така че ще има и приемственост. Има значение дали вярваме в нова диспенсация, която ще ни отведе далеч от земята в бъдещ небесен живот, или в единството на Божия спасителен план и че във всеки период в различните времена на Божия завет с Неговия народ има едно и също желание в Божието сърце Неговото създание да бъде окончателно възстановено и прославлено.

Добрият бизнесмен не би инвестирал парите си в производство на стока, която скоро ще излезе от мода. Но той ще е готов да инвестира всичките си пари и сила в стока, която ще бъде основна на бъдещия световен пазар. Колко повече трябва ние като християни да инвестираме всичките си пари и усилия в дейности, които предвещават идващото Царство. Добра инвестиция е да подпомагаш организация против абортите, да помагаш на движения, които говорят против “апартейда” и против кастовата система. Важно е да изграждаме мостове и да помагаме на една страна да преодолее бедността. Това означава, че се борим с управляващата класа на онези, които завземат земята за себе си и потискат бедните селяни. Необходимо е да се намери равновесие между законната защита на страната и намаляването на ужасяващите и морално презрените атомни и химически оръжия. Подобни действия са белег за настъпващото Царство. Вишал Мангалвади пише:

“Евангелистите от поколението на Уилям Кери са вярвали, че тъмнината няма да победи светлината (Йоан 1:3) и че малкото квас на благовестието ще преобрази цялото тесто (Матей 13:3). Затова те са имали мотивацията да се съпротивляват на злото в обществото. Днес, обаче, голяма част от църквата страда от есхатологична парализа. Това е, ние сме лишени от каквато и да е смислена мотивация да се противопоставяме на злините заради преобладаващата вяра, че тъмнината ще продължава да расте до края на историята, дори да продължаваме да хвърляме нови проекти за милиони лири почти всяка седмица за да разпространяваме светлината.

Ужасният “успех” на фашизма, нацизма и комунизма в нашия век и двете жестоки световни войни унищожиха всички светски надежди за бъдещето на човечеството в сегашната история. Голяма част от църквата е прочела Писанията с този песимистичен възглед на нашия век и го е покръстила с теологична обосновка. Така че ние просто ридаем за идващото разрушение от “Покойната велика планета Земя,” вместо да търсим начини да я изкупим.

Евангелистите от по-ранната епоха са имали надежда за човека и неговата планета, защото са вярвали, че вместо да изостави този свят, Бог, който е верен на Своето Слово и Своето създание, е сключил завет с тази планета. Не само това, вечният-неограничен Бог лично влезе в ограничения, времево-пространствен свят на падналия човек със Своето спасение. Царството на Бога проникна в царствата на този свят и портите на ада няма да му надделят (Матей 16:18). Следователно християнската надежда не е отвъд историята, а в нея.”⁹

Какво е следствието от този християнски възглед за бъдещето?

Най-ясният отговор ни е даден в книгата Деяния. Когато учениците, след възкресението на Исус, Го попитаха: “Господи, сега ли ще възстановиш царството на Израел?” Исус не отрече дори за момент, че това е крайната цел на Неговото идване; нито отрече, че това ще бъде истинско царство, с Израел по средата и останалите народи наоколо. Въпреки това Той им каза: “Не е ваша работа да откривате схемата на Моето завръщане, а по-добре идете при всички народи и свидетелствайте за Царството Ми.”

За тази цел Той им обеща на тях и на нас Святия Дух. Той ни е изпратен, за да ни направи способни да вършим работата, които ни заповяда; да направим Царството видимо – видимо чрез плодовете на Духа, което ще даде предвкусване на идващото Царство. Тези плодове са петте хляба и двете риби, които иска да Му дадем, когато се върне. И Той ще ги преумножи, за да нахрани множествата. Нека при завръщането Му да не бъдем с празни ръце!

⁹ Vishal Mangalwadi, *Truth and Social Reform*, Hodder and Stoughton, London 1989, p. 113.